

50
PLUS

WETENSCHAPPELIJK INSTITUUT

Een spiegel van een toekomst zonder pensioen?

WETENSCHAPPELIJK INSTITUUT

10.00 uur Welkom door Alfons Leerkes, voorzitter
Wetenschappelijk Instituut 50PLUS.

10.15 uur Korte inleiding door Dagvoorzitter

10.30 uur Wilma Schrover (directeur Senioren
Brabant-Zeeland, aangesloten bij
SeniorenNetwerkNL)

11.15 uur Agnes Joseph (adviseur en voormalig
Tweede Kamerlid van NSC en BBB)

12.00 uur Adrienn Lynch (pensioenjurist)

13.00 uur LUNCH

14.00 uur Hans van Meerten (advocaat, oud prof
Europees Pensioenrecht Universiteit Utrecht
en visiting professor CUPL, Beijing) met
inleidende filmpje door Dirk Goting,
Europarlementariër voor NSC

14.45 uur Wilma van den Heuvel (bestuurder
van PensioenVoldoen.nl, Pensioenonderzoek
en het WI van 50PLUS)

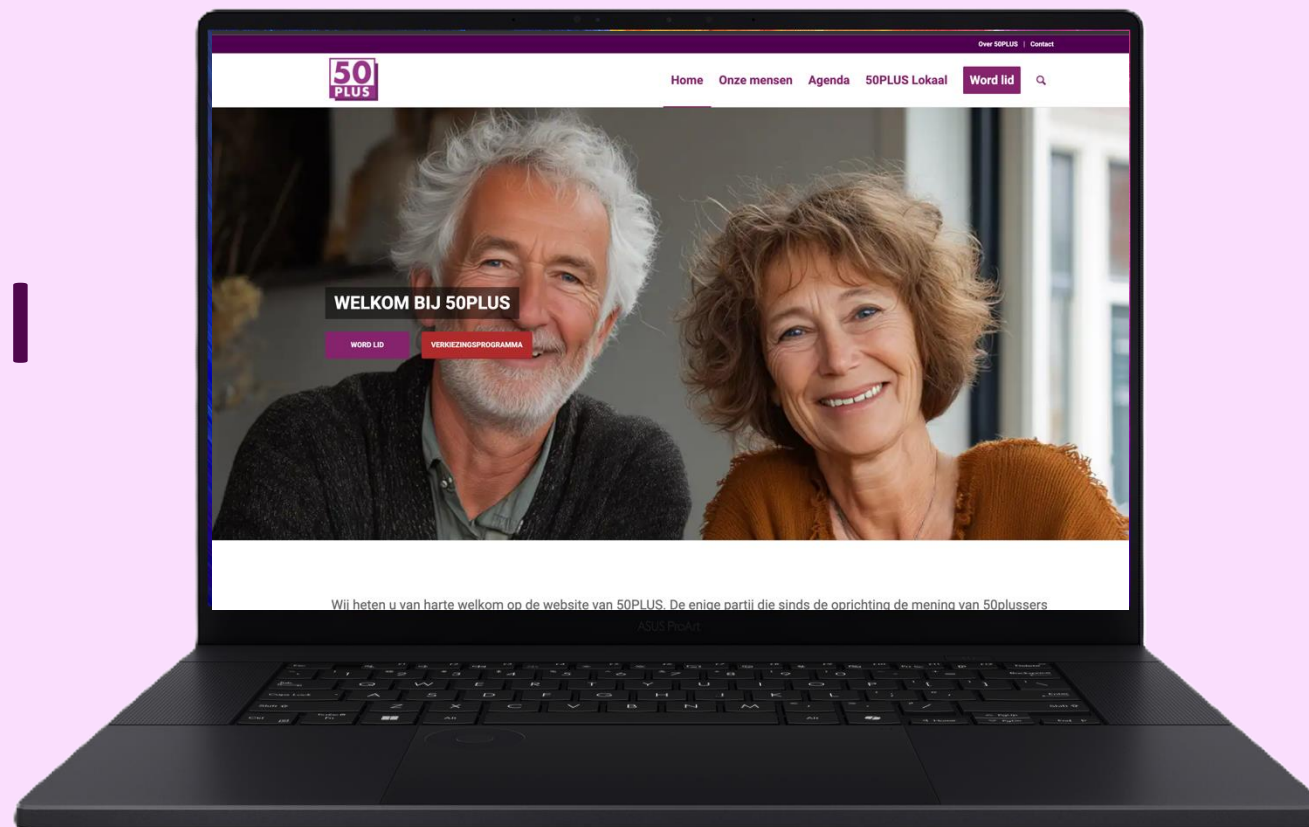
15.30 uur Jelle Mensonides (voormalig belegger van
ABP en pensioenfondsbestuurder)

16.15 uur Bas Werker (hoogleraar Econometrie en
Financiering aan de Universiteit van
Tilburg University, verbonden aan Netspar
en invloedrijke academische stem in het
pensioendebat)

17.00 uur Slotwoord Ronny van der Maaten
en Wilma van den Heuvel

Aansluitend uitnodiging voor hapje en drankje

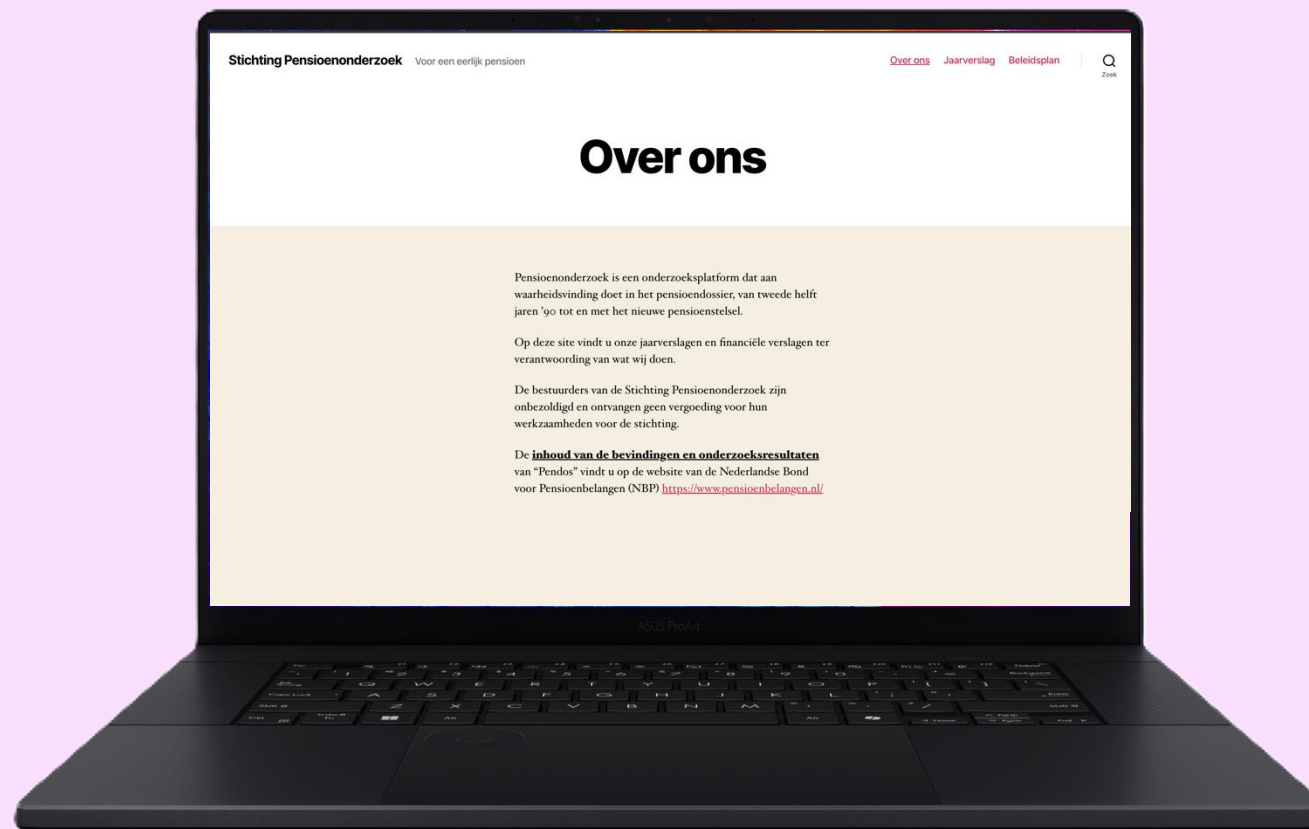
50pluspartij.nl

pensioenvoldoen.nl

Pensioen- onderzoek.nl

Dagvoorzitter:
**Ronny van
der Maaten**

Pensioen – een strijd met ongelijke wapens

Wilma Schrover, directeur

PENSIOEN ZONDER ROOKGORDIJN

Wie ziet nog helder wat er met pensioen gebeurt?

Voor veel deelnemers voelt pensioen als mist:
ingewikkeld, ver weg en moeilijk uit te leggen.

WAAROM OOK ALWEER EEN NIEUW STELSEL?

Pensioen?
Dat gaat niet
over mij. Dat is
iets van later.

Nu even niet.
Ik heb het druk.

De boodschappen
worden duurder.
Mijn pensioen gaat
niet genoeg omhoog.

De pensioenleeftijd
moet omhoog.
Minder garanties.
Er zijn zoveel
generatiediscussies.

Iedereen keek anders naar pensioen — maar het oude stelsel liep vast tussen belofte, kosten en verwachtingen.

de wondere wereld van wiskundige modellen

Van slecht nieuws naar een nieuwe belofte — gedreven door een andere manier van rekenen.

Vier boodschappen, vier perspectieven

Eerst het overzicht — daarna de verdieping per groep.

Jongere

- ✓ Laat je niet sussen door mooie plaatjes.
- ✓ Premie telt meer dan modelbeloften.

Wat blijft er straks echt over?

Middengroep

- ✓ Let op compensatie: jij kunt de pineut zijn.
- ✓ Uit dienst of zzp'er? Dan moet je vaak meer zelf doen.
- ✓ Optimistische berekeningen geven geen zekerheid.
- ✓ Kijk niet alleen naar het verhaal, maar naar jouw situatie.

En als ik nét buiten de boot val?

Gepensioneerde

- ✓ Koopkracht telt.
- ✓ Inflatie die niet wordt bijgehouden, hakt erin.
- ✓ Een pensioen dat niet meegroeit voelt als achteruitgang.
- ✓ Laat van je horen.

Ik wil mijn leven kunnen blijven betalen.

Deskundigen

- ✓ Communiceer eerlijk.
- ✓ Maak het eenvoudiger.
- ✓ Modellen zijn hulpmiddelen, geen rooskleurig.
- ✓ Techniek moet de deelnemer dienen.

Als je het niet kunt uitleggen, is het te ingewikkeld.

De kern: eerlijkheid, eenvoud en koopkracht.

✧ Boodschap voor jongeren ✧

Later is
sneller dichtbij
dan je denkt...
toch?

Pensioen voelt
ver weg, maar
keuzes nu
tellen wel.

Let op de premie:
minder inleg is
minder pensioen.

Mooie projecties
zijn geen garantie.

een pensioenvermogen
dat nul kan worden is
niet uitlegbaar, beleg
voor jong niet met
'geleend geld'.

CHECKLIST

- ✓ Kosten
- ✓ Premie
- ✓ Risico's
- ✓ Buffers

De les: kijk verder dan mooie plusjes en modelplaatjes.

Boodschap voor de middengroep

Compensatie is niet voor iedereen genoeg.

Bij baanwissel, werkloosheid of zzp kan je compensatie mislopen

Let op nabestaanden pensioen

Wat gebeurt er als ik nét pech heb?

Optimistische berekeningen zijn geen vangnet.

Regel zo nodig extra een eigen buffer

theorie is geen praktijk, neem tijd om zelf te doorgronden wat er gebeurt voor je een nieuw model/wet voorstelt

De les: check je persoonlijke positie, niet alleen het algemene verhaal.

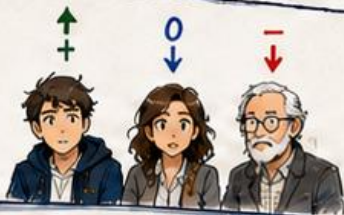

Boodschap voor deskundigen

Techniek moet de deelnemer dienen.

Communiceer **eerlijk**:
niet iedereen gaat
erop vooruit.

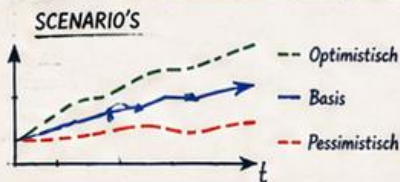
Verstop je niet
achter **complexiteit**.

Modellen zijn
hulpmiddelen, geen
waarheid.

Werk ook met
eenvoudige,
deterministische
scenario's.

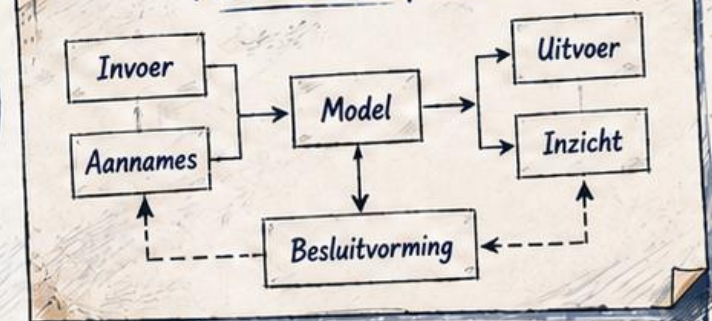

Als je het niet
kunt **uitleggen**,
is het nog niet af.

Eenvoud is
geen zwakte,
maar **vakmanschap**.

MODEL als hulpmiddel

Checklist professional

- ☒ eerlijk
- ☒ eenvoudig

~~ROOKGORDIJN
VAN COMPLEXITEIT~~

De les: duidelijkheid en uitlegbaarheid gaan voor techniek en modellen

✧ Wat moet er nu gebeuren? ✧

Van mooie modellen naar een pensioen dat mensen begrijpen én vertrouwen.

1 Vertel **eerlijk**
wat er kan gebeuren

Kansen én risico's.

2 Laat simpele
scenario's zien

3 **Koopkrachtsturing**
beter mogelijk maken

Wendbaar waar het kan,
bescherming waar het moet.

4 **Gelijk trekken techniek**
flexibel en **solidair**

Eenvoud in administratie,
ruimte voor verschil.

5 Toets op het
echte leven

Kan ik mijn leven blijven leven
zoals ik dat wil?

De les: een goed pensioen begint niet bij het model, maar bij mensen en praktijk.

PENSIOEN ZONDER ROOKGORDIJN

Als het helder wordt, kan iedereen verder.

Een goed pensioen is begrijpelijk,
uitlegbaar en gericht op wat
mensen nodig hebben.

De kern: **helderheid** geeft **rust** — voor deelnemers én deskundigen.

Een nieuwe regeling voor verworven pensioen: juridische vraagstukken bij invaren

Studiedag “Een spiegel van een toekomst zonder pensioen”

Adrienn Lynch

Een nieuwe regeling voor verworven pensioen: juridische vraagstukken bij invaren

Inleiding

1. Wat is invaren?
2. Wat zijn de gevolgen van invaren?
3. Wat is de invaarbonus?
4. Juridische vraagstukken bij invaren
 - I. Invaren is niet juridisch gevalideerd
 - II. Invaren is onvrijwillig en heeft terugwerkende impact
 - III. Wijziging/vervanging pensioenovereenkomst
 - IV. Leeftijdsonderscheid
 - V. Eigendomsrecht
 - VI. Illustratie van de kern van eigendom aan de hand van 'Gelukkige Hans'
5. Gelegenheid tot stellen van vragen

OUDE HAVEN

(Uitkeringsovereenkomst)
recht op vaste uitkering
met indexatieperspectief

Opgebouwde
Pensioenrechten en
Pensioenaanspraken

Niet Invaren

SOCIALE
PARTNERS

PENSIOEN
FONDS

KEUZE WEL OF NIET INVAREN

SDV

1501 Wtp

INVAREN

ACHTERSTALLIGE
INDEXATIE

NIEUWE HAVEN

(Premieovereenkomst)
recht op premie en variabele
(uitgestelde) uitkering

NIEUWE
PENSIOENREGELING
voor Toekomstige
Pensioenopbouw

Eenzijdige
wijziging/vervanging
uitkeringsovereenkomst

Alle reeds opgebouwde
pensioenrechten en
pensioenaanspraken gaan
gezamenlijk aan boord
van hetzelfde schip.

Dit schip (SDV – Speciaal Doel Voertuig)
zorgt voor de omzetting via een interne
collectieve waardeoverdracht zonder
vetorecht.

Na aankomst gelden de regels van de
premieovereenkomst ook voor pensioenrechten
en pensioenaanspraken die in de
uitkeringsovereenkomst zijn verworven vóór de
invoering van de nieuwe pensioenregeling.

Invaren in het nieuwe pensioenstelsel.

Wat zijn de gevolgen van invaren?

De uitkeringsovereenkomst vervalt en wordt vervangen door een (solidaire/flexibele) premieovereenkomst.

Gerealiseerde DB-opbouw wordt omgezet in voorwaardelijke, risicodragende aanspraak.

Vaste uitkering (97,5% wettelijke zekerheidsmaat) vervalt.

Bij SPR wordt uitkering variabel afhankelijk van:

- beleggingsrendementen;
- ontwikkeling van de solidariteitsreserve.

Risico verschuift van het collectief naar de individuele deelnemer en cohorten.

(Voorwaardelijk) indexatie- & inhaalindexatieperspectief vervallen.

Wat is de invaarbonus?

Gaat iedereen er op vooruit?

1. Invaarbonus

- Eenmalige bonus door lagere buffervereisten bij invaren.

2. Verdeling van de invaarbonus

- Verschuiving van fondsvermogen is een wijziging in de eigendomssituatie.
- Hoofregel: iedere deelnemer een gelijk aandeel in onverdeelde buffer.
- Uitzondering: afwijking mogelijk wegens evenwichtigheid.

3. Mogelijke afwijkingen

- Collectief vermogen wordt ingezet voor compensatie van actieve deelnemers.
- Spreidingsregelingen verminderen direct voordeel voor gepensioneerden.
- Niet (volledig) verdisconteren van achterstallige indexatie.

Nuancering **iedereen gaat er op vooruit.**

Niet iedereen gaat er evenveel op vooruit.

Verbetering komt uit bestaande collectieve middelen.

De eenmalige invaarbonus biedt geen garantie op een blijvend hoger pensioen.

De invaarbonus gaat gepaard met het prijsgeven van bestaande rechten en een groter risico op verlagingen.

Juridische vraagstukken bij invaren

I - Invaren is niet juridisch gevalideerd

1. Geen definitieve rechtspraak van de Hoge Raad of het Hof van Justitie van de EU.
2. Plaatsvervangend procureur-generaal: juridische implicaties Wtp nog niet helder.
3. Uitgangspunt bij rechtsonzekerheid: ongestoord genot van eigendom.
4. Gedwongen collectieve omzetting van bestaande opbouw kent internationaal geen gangbare precedent vanwege de spanning met eigendomsrechten.
5. Gepubliceerde delen van adviezen van de landsadvocaat wijzen op een beperktere beleidsruimte voor invaren dan voor toekomstgerichte stelselwijziging.
6. Wtp faciliteert invaren, maar ieder invaarbesluit vereist een zelfstandige motivering.

Conclusie:

Invaren is juridisch niet vooraf gevalideerd en blijft per geval toetsbaar aan fundamentele rechten.

Juridische vraagstukken bij invaren

II - Invaren is onvrijwillig en heeft retroactieve impact

Stap	Regeringsstandpunt	Kanttekeningen bij regeringsstandpunt
1. Definitie	Formeel terugwerkende kracht: alleen wanneer een wet juridische gevolgen verbindt aan een periode vóór haar inwerkingtreding.	Materieel terugwerkende impact: nieuwe regels hebben gevolgen voor rechten, aanspraken en/of verwachtingen die onder oud recht zijn ontstaan.
2. Uitgangspunt	Invaren vindt plaats op de inwerkingstredingdatum en heeft daarom uitsluitend onmiddellijke werking .	Het invaren grijpt in op aanspraken die al onder het oude recht zijn verworven en heeft daarom materieel terugwerkende impact.
3. Aantasting bestaande bescherming	De wijzigingen in artikelen 20 en 83 Pensioenwet zijn noodzakelijk voor de transitie en hebben geen terugwerkende kracht .	Artikel 20 Pw beschermd opgebouwde aanspraken; de uitschakeling bij invaren toont aan dat deze worden aangetast . Het vetorecht in artikel 83 Pw voorkomt onvrijwillige omzetting; de uitschakeling bevestigt het onvrijwillige karakter van het invaren.
4. Rechtszekerheid	De regering acht de transitie wenselijk en de collectieve wettelijke waarborgen voldoende om invaren evenwichtig mogelijk te maken.	De wet verlaagt het beschermingsniveau van reeds verworven pensioen. Dit raakt de kern van de rechtszekerheid.

Juridische vraagstukken bij invaren

III - Wijziging/vervanging pensioenovereenkomst

1. Retroactieve wijziging/vervanging

- Invaren vereist, althans leidt feitelijk tot, wijziging of vervanging van de pensioenovereenkomst met terugwerkende impact.

2. Geen zelfstandige wijzigingsbevoegdheid

- Wtp creëert geen nieuwe bevoegdheid.
- Reguliere wijzigingskaders blijven gelden (art. 7:613 BW, 7:611 BW en 19 Pw).

3. Art. 19 lid 2 Pw

- Verruimt alleen de personele reikwijdte naar ex-werknemers.
- Creëert geen verledengerichte wijzigingsbevoegdheid.

4. Collectieve route

- CAO en verplichtstelling vergroten de wijzigingsbevoegdheid niet.

5. Raakt gerealiseerde opbouw

- Bij werknemers óók toekomstige opbouw; bij ex-werknemers uitsluitend verworven pensioen.
- Toekomstgerichte wijziging geen grondslag voor niet-actieven, want geen nieuwe opbouw.

Conclusie:

Geen bevoegdheid
→ geen (evidente
grondslag voor)
wijziging zonder
instemming.

Juridische vraagstukken bij invaren

IV - Leeftijdsonderscheid

01

Invaren heeft leeftijdsafhankelijke effecten

- Toetsingskader: art. 21 jo. 52 Handvest EU, Richtlijn 2000/78/EG en Wgbl.
- Formeel neutrale verdeelregels kunnen indirect leeftijdsonderscheid opleveren.
- Scenarioanalyses tonen verschillende effecten per leeftijdscohort.

02

Mogelijke disproportionele last oudere cohorten door

- historische indexatieachterstanden;
- grotere blootstelling aan koopkrachtverlies;
- kortere horizon om verliezen via rendement te herstellen;
- kleinere kans op koopkrachtbehoud door risicomijdend beleggen;
- weinig ruimte om verhoogde risico's op verworven pensioen op te vangen.

03

Leeftijdsonderscheid is alleen toegestaan indien

- sprake is van een legitiem doel;
- het middel passend en noodzakelijk is;
- de gevolgen proportioneel zijn.

04

Juridische beoordeling

- Leeftijdseffecten moeten afzonderlijk worden beoordeeld.
- Evenwichtigheidstoets Wtp volstaat niet.
- Gelijke behandeling bij de arbeid is geen salderingsregeling.

Juridische vraagstukken bij invaren

V - Eigendom

01

Verworven pensioen = beschermd eigendom

- Geen bescherming in nationaal recht: pensioen- en vetorechten zijn geen zaak of overdraagbaar vermogensrecht.
- Hoge Raad: vordering op pensioenuitkering = persoonlijk vermogensrecht.
- Bescherming: artikel 17 Handvest EU en artikel 1 EP EVRM.
- Vetorecht: kan onderdeel vormen van een beschermde rechtspositie.

02

Artikel 17 Handvest:

- **bij de wet voorzien**
→ legaliteit, rechtszekerheid, voorzienbaarheid;
- **algemeen belang**
→ concrete noodzaak van invaren zelf, niet alleen van de stelselwijziging.
- **proportionaliteit / fair balance**
→ noodzakelijkheid, subsidiariteit en geen buitensporige last voor een individu of bepaalde groep.
- **eerbiediging wezenlijke inhoud eigendomsrecht**

03

Aandachtspunten toetsing I

- **Voorzienbaarheid:** zijn de gevolgen voldoende voorzienbaar en overzienbaar?
- **Noodzaak:** is gedwongen invaren met retroactieve gevolgen voldoende onderbouwd?
- **Compensatie:** is het verlies van rechtsbescherming en zekerheid adequaat gecompenseerd?
- **Subsidiariteit:** zijn er minder ingrijpende alternatieven?

04

Aandachtspunten toetsing II

- **Kern van het eigendomsrecht:** blijft de wezenlijke inhoud van het pensioen- en vetorecht behouden?
- **Evenredigheid:** worden bepaalde individuen of groepen onevenredig geraakt (slapers, gepensioneerden, vrouwen)?
- **Centrale vraag:** Is sprake van een 'fair balance' tussen het algemeen belang en de bescherming van individuele pensioenrechten?

HET VERHAAL VAN GELUKKIGE HANS

MORAAL VAN HET VERHAAL:

Geluk is afstand doen van uw eigendom.

Wie de waarde van zijn bezit niet kent, laat zich een slechtere ruil aansmeren.

Wie bezit alleen in waarde meet, kan verliezen wat het bezit wezenlijk maakt.

Eigendom omvat ook de vrijheid om zelf te beslissen of je het wilt behouden, ruilen of verkopen.

BIJ INVAREN:

Beslist een ander dat u afstand doet van uw eigendom.

Wie de waarde van uw verzekerde pensioen miskent, kan zekerheid vervangen door een verhoogd risico.

Wie uw verzekerde pensioen reduceert tot waarde, kan de wezenlijke kenmerken van uw eigendom aantasten.

Zonder de vrijheid om over eigendom te beschikken, wordt de essentie van eigendom uitgehold.

*“Iedereen heeft recht op het ongestoord genot van eigendom.
Reeds opgebouwde pensioenrechten en -aanspraken worden
gekwalificeerd als eigendom. Aan eigendom mag je niet komen;
dat is een mensenrecht. Dat is een van de belangrijkste pijlers
van de rechtsstaat.”*

VRAGEN?

Meer informatie

Invaarbonus

1. [Adri van der Wurff, 'Bij invaren had een afkoopsom uitonderhandeld moeten worden', PensioenPro 26 februari 2025.](#)
2. [Prof. Mr. Niek Peters, Juridische analyse inzake Motie Joseph over risico's van invaren d.d. 23/10/2024 - 2024D40165, p. 64.](#)
3. [TK 2021-2022, 36 067, nr 3, p. 352.](#)

Juridische vraagstukken bij invaren | I - Invaren is niet juridisch gevalideerd

1. [Brief van plaatsvervangend procureur-generaal mr. M.H. Wissink van de Hoge Raad der Nederlanden van 24 juli 2025 inzake verzoek tot cassatie in het belang der wet in de zaak Rb. Den Haag 23 juli 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:13255.](#)
2. [EHRM 18 december 1984, ECLI:CE:ECHR:1984:1218JUD000715175 \(Sporrong en Lönnroth/Zweden, r.o. 61\).](#)
3. [Netspar - Reflecties door buitenlandse experts Industry paper 2026-23, Prof. Yves Stevens uit België over invaren, P. 17.](#)
4. [Benne van Popta en Onno Steenbeek, Rapport Netspar - Transitie naar een nieuw pensioencontract in Nederland - Lessen uit het buitenland - Juni 2021.](#)
5. [Beleidsnota van de Ministerie van SZW, 'Vervolgstappen op weg naar een nieuw pensioencontract in het licht van het advies van de landsadvocaat', van 3 maart 2011.](#)
6. [Advies Landsadvocaat \(Pels Rijcken\) juridische houdbaarheid aspecten overgang nieuwe pensioencontract zaaknr 1101392.](#)

Juridische vraagstukken bij invaren | II - Invaren is onvrijwillig en heeft terugwerkende/retroactieve impact

1. [TK 2012-2013, 33.400-XV, nr. 7.](#)

2. [EK 2022-2023, 36 067, K, p. 151.](#)

Juridische vraagstukken bij invaren | III - Wijziging/vervanging pensioenovereenkomst

1. [M.R.T. Pauwels, 'Terugwerkende kracht van belastingwetgeving: gewikt en gewogen,' Amersfoort: Sdu Fiscale & Financiële Uitgevers, p. 117, 155, 417, 446.](#)
2. [Prof. dr. E. Lutjens, 'Reactie: Invaren zonder wijziging van de pensioenovereenkomst ook voor opgebouwde aanspraken en rechten werkt niet,' TPV 2023/21, p.14-16.](#)
3. [Wout Wijnbeek, 'Wet toekomst pensioenen is in aanvaring met het recht,' 9 mei 2025.](#)
4. [TK 2022-2023, 36 067, nr 89, Bijlage B - Beantwoording vragen rapporteurs blok Transitie - 2022D50960, antwoord op vraag 8, p. 4 en antwoord op vraag 86, p. 30.](#)
5. [TK 2005-2006, 30 413, nr. 3, p. 38.](#)
6. [Prof. mr. drs. M. Heemskerk en mr. T. Huijg, Advies binding slapers en pensioengerechtigden, 20-03-2021. Bijlage bij Kamerbrief over WTP d.d. 30-03-2022, 2022-0000088663, p. 7.](#)

Juridische vraagstukken bij invaren | IV - Leeftijdsonderscheid

1. [Barber v Guardian Royal Exchange Assurance Group \(HvJ EG, C-262/88\).](#)
2. [Position paper Actuarieel Adviesbureau Confident B.V. t.b.v. rondetafelgesprek Pensioenen - governance, koopkracht en communicatie d.d. 20 juni 2024 - 2024Z10483.](#)

Juridische vraagstukken bij invaren | V - Eigendomsrecht

1. [HR 3 februari 2012, ECLI:NL:HR:2012:BT8462.](#)
2. [HvJ EU, 24 september 2020, ECLI:EU:C:2020:753, C-223/19 \(YS/NK AG\), r.o. 90-92.](#)
3. [EHRM 2 februari 2010,](#)

[ECLI:CE:ECHR:2010:0202JUD004243005 \(Aizpurua Ortiz e.a./Spanje\), r.o. 48.](#)

4. [EHRM 25 juli 2002, ECLI:CE:ECHR:2002:0725JUD004855399, RJD 2002 \(Sovtransavto Holding/Oekraïne\), r.o. 92.](#)
5. [Prof. dr. E. Lutjens, prof. mr. R.H. Maatman en prof. mr. drs. M. Heemskerk, 'Invaren pensioenen: alternatieven voor afschaffing individueel bezwaarrecht,' TPV 2021/19, p. 10-16.](#)
6. [Harm Mulder, De beschermende strekking van verzekering en het opgedrongen avontuur van een door 'invaren' gevormde pensioenpot, NJB, 21-06-2024 - Afl. 22, p. 1704-1710.](#)

Vragen? Gelegenheid tot het stellen van vragen

1. [EK 2022-2023, 36 067, p. 55.](#)

LUNCH

Rechtsbescherming en de Wtp

Hans van Meerten

Wat is het probleem?

- **Geen rechtsbescherming**
- **Geen dekking rechtsbijstand**
- **Veel kantoren betrokken bij advies invaren**
- **Hoe nu verder?**

Monopolie

- Nederlandse fondsen hebben een monopolie.
Mag, maar geen misbruik! *Albany C-67/96*
- *Wat is misbruik?*
- Het voortdurende conflict tussen het Nederlandse pensioenmonopolie en EU-wetgeving roept belangrijke vragen op over de toekomst van pensioen deelnemers.
- Nu de Europese Commissie het Nederlandse pensioenfondssysteem als onverenigbaar met EU-regels beschouwt, zijn de gevolgen voor meer dan 80% van de Nederlandse deelnemers ingrijpend.

Reacties

Vertraging in Verandering

De Nederlandse regering erkent de noodzaak voor verandering in het pensioenstelsel, maar de implementatie van nieuwe regels kan tot drie jaar duren, wat de urgentie ondermijnt.

Rol van Vakbonden

Vakbonden zoals FNV verzetten zich tegen veranderingen, met de nadruk op het behoud van het huidige systeem, wat de hervormingsprocessen vertraagt en de concurrentie beperkt.

Zorgen over Sociale Wetgeving

Er zijn aanzienlijke zorgen over de impact van EU-regels op sociale en arbeidswetgeving, waarbij de balans tussen concurrentie en sociale bescherming cruciaal is voor de toekomst.

Die zorgen zijn onterecht

Europese richtlijn bevat waarborgen

Achtergrond van Nederlandse pensioenfondsen

Stichtingen als basisstructuur

De meeste Nederlandse pensioenfondsen zijn opgericht als stichtingen

Belemmeringen voor buitenlandse instellingen

Huidige Nederlandse regels belemmeren buitenlandse pensioeninstellingen om de markt te betreden

EU-wetgeving en concurrentie

De EU-wetgeving benadrukt de vrijheid van vestiging en diensten, wat betekent dat Nederlandse fondsen zich moeten houden aan bredere Europese normen en regels.

EU's oordeel over stichtingseis

De EU heeft de stichtingseis als in strijd met de EU-wetgeving bestempeld: wat betekent dit?

EU-Wetgeving en Pensioenfondsen

Artikel 47 Handvest EU

Artikel 47 benadrukt de fundamentele rechten van EU-burgers, waaronder het recht op een eerlijk proces en toegang tot de rechter, cruciaal voor pensioenrechten.

Wet Toekomst Pensioenen

De Wet toekomst pensioenen introduceert veranderingen in de collectieve waardeoverdracht, met implicaties voor de transparantie en governance van pensioenfondsen.

Artikel 83 en 84 PW

Artikel 83 en 84 van de Pensioenwet stellen voorwaarden voor waardeoverdracht, waarbij beperkingen gelden die de rechten van deelnemers kunnen beïnvloeden. Bij het invaren zijn deze niet van toepassing!

Rol van de Europese Commissie

De Europese Commissie houdt toezicht op nationale wetgeving en waarborgt dat deze in overeenstemming is met EU-regels, cruciaal voor de bescherming van pensioenrechten.

Toekomstige wetgeving

Herzieningen van de IORP-richtlijn

De aanstaande herzieningen van de IORP-richtlijn bieden kansen voor verbeterde governance en transparantie in pensioenfondsen, wat essentieel is voor de bescherming van deelnemers.

Kansen voor versterking

De herzieningen kunnen de tweede pijler van pensioenen versterken door duidelijke richtlijnen te bieden voor buitenlandse aanbieders, wat de concurrentie en keuzevrijheid vergroot.

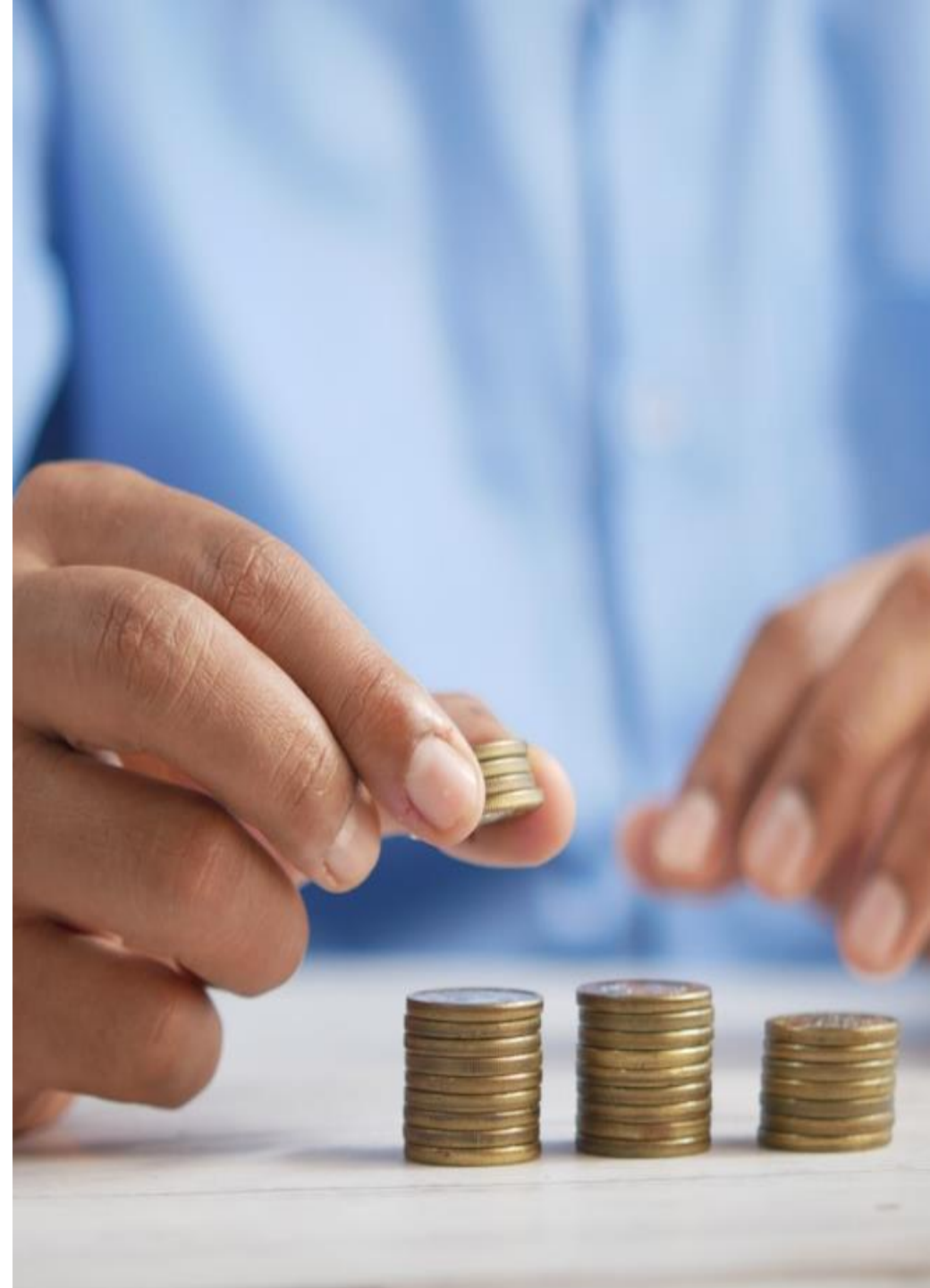
Duidelijke richtlijnen

Er is een dringende behoefte aan duidelijke richtlijnen voor buitenlandse aanbieders om de integriteit van het pensioenstelsel te waarborgen en deelnemers te beschermen.

Tijdige implementatie

Een tijdige en transparante implementatie van de nieuwe regels is cruciaal om de stabiliteit van het pensioenstelsel te waarborgen en vertrouwen bij deelnemers te behouden.

Welke voordelen heeft dit?

Verbeterde Prestaties

Onafhankelijke benchmarks zorgen voor betere prestaties van pensioenfondsen.

Verhoogde Transparantie

EU-standaarden verhogen de transparantie en aansprakelijkheid van pensioenfondsen.

Meer Deelnemersrechten

Een wettelijk kader biedt deelnemers meer rechten en bescherming.

Buitenlandse concurrentie

Houdt fondsen scherp indien een buitenlandse aanbieder goedkoper en transparanter kan werken

Onafhankelijke Besluitvorming

Besturen moeten onafhankelijke beslissingen nemen bij belangenconflicten met dienstverleners.
Voorbeeld: APG/ABP

Welke nadelen heeft dit?

Nationale Controle behouden

"Brussel moet zich niet met onze pensioenen bemoeien".

Politicisatie van Investerings

Er is een risico dat investeringsbeslissingen gepolitiseerd worden, kan juist leiden tot gebrek aan transparantie

Complexiteit van Wetgeving

De complexiteit van nieuwe EU-wetgeving kan leiden tot verwarring

Maar het lijstje van Mercer dan?

Mercer

Mercer is een grote consultant van Nederlandse pensioenfondsen en een grote vermogenbeheerder

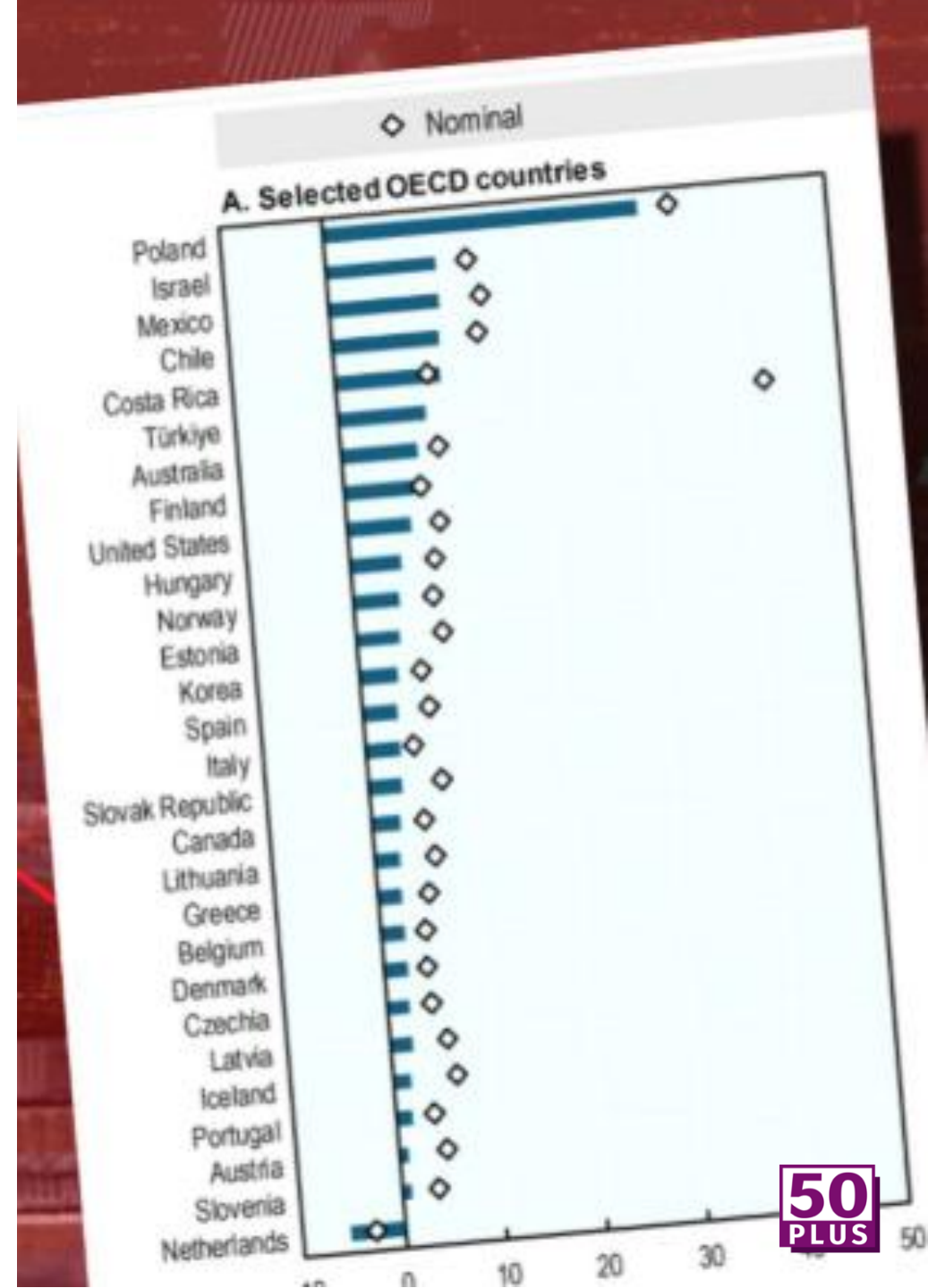
Andere internationale onderzoeken

Nederlandse pensioenfondsen presteren al gedurende jaren ondermaats, in 2025 als enige OESO land zelfs een negatief resultaat

Dekkingsgraad

Maar obv de dekkingsgraad staan we er goed voor. Dit is een zeer subjectieve politieke graadmeter die naar believen kan wijzigen

Wat betekent dit concreet

Invaren is in strijd met EU recht vanwege:

Eigendomsrecht

Vakbonden zoals FNV verzetten zich tegen veranderingen, met de nadruk op het behoud van het huidige systeem, wat de hervormingsprocessen vertraagt en de concurrentie beperkt.

Stichtingseis

Er zijn aanzienlijke zorgen over de impact van EU-regels op sociale en arbeidswetgeving, waarbij de balans tussen concurrentie en sociale bescherming cruciaal is voor de toekomst.

Europese zorgplichten

Europese richtlijn bevat waarborgen

Rechtsbescherming

**Op pensioengebied is de Nederlandse rechter zeer terughoudend:
EU recht is niet van toepassing**

Verskillende nieuwe zaken

Prejudiciële vragen, Reiswerk, Pensioenvoldoen en er zullen nog vele volgen.

Hoe kom ik bij de Europese rechter

EVRM/EU: lang en moeizaam proces: 47 Handvest?

Klacht Europese Commissie, EU Ombudsman, media, maatschappelijke druk

“De toekomst van pensioenen hangt af van onze bereidheid om internationale normen te respecteren.”

DE STAPELING

**Van politieke maatregelen die ingrijpen
in de portemonnee van de ouderen**

**SCHRAPPEN AFTREK
ZORGKOSTEN IN
INKOMSTENBELASTING
2028**

AOW

**AANVULLEND
PENSIOEN**

BOX 3

**ERFBELASTING
OMHOOG**

**HOGER
EIGEN RISICO**

**INTREKKEN KORTING
BUS-TRAM-METRO
OUDEREN**

**SCHRAPPEN AFTREK
ZORGKOSTEN IN
INKOMSTENBELASTING
2028**

Mogelijk geraakte regelingen

Regeling	Beheerder	Gebaseerd op inkomen	Mogelijke doorwerking
Huurtoeslag	Belastingdienst	Ja	Lager recht
Zorgtoeslag	Belastingdienst	Ja	Lager recht
Kindgebonden budget	Belastingdienst	Ja	Lager recht
Bijzondere bijstand	Gemeente	Ja	Minder toegang
Eigen bijdrage Wlz	CAK	Ja	Hogere eigen bijdrage
Individuele inkomenstoeslag	Gemeente	Ja	Recht kan vervallen
Collectieve zorgverzekering	Gemeente	Ja	Minder toegang
Meedoenregeling	Gemeente	Ja	Minder toegang
Stadspas	Gemeente	Ja	Recht kan vervallen
Meerkostenregeling	Gemeente	Ja	Lagere vergoeding
Kwijtschelding belastingen	Gemeente	Ja	Minder toegang
Valys/overige vervoersregelingen	Rijk/Gemeente	Soms	Mogelijke doorwerking
Leergeld/Jeugdfonds	Stichting/Gemeente	Ja	Minder toegang

ED van 7 augustus 2026

Kwetsbare kan niet zonder aftrek

Het kabinet wil snijden in de zorgkosten, onder meer door het afschaffen van de regeling waarmee mensen zorgkosten via de belasting terug kunnen krijgen. Gastschrijver Wilma van den Heuvel waarschuwt voor grote gevolgen voor kwetsbare mensen.

De coalitie van D66, VVD en CDA zoekt onder leiding van minister van Financiën Heinen naarstig naar geld om de begroting sluitend te krijgen. Er is een maatregel waarover ik weinig lees en hoor, namelijk het schrappen van de aftrekpost voor zorgkosten in de Wet inkomstenbelasting. In 2028 wordt die belastingaftrek ineens in zijn geheel geschrapt.

Om voor belastingaftrek van zorgkosten in aanmerking te komen, is een redelijk hoog drempelbedrag (minimumbedrag aan inkomsten, red.) vastgesteld, waardoor de hogere middeninkomens geen profijt hebben van die aftrek. Onder deze aftrekpost zijn alle soorten zorgkosten strikt opgesomd, zoals diëetkosten of reiskosten naar de arts of het ziekenhuis. Als iets te gortig wordt voor de belastingopbrengst, wordt het er het volgende jaar weer uitgehaald. Zoals eerder is gebeurd met de vergoeding van brillen en ooglenzen.

Financiële pleister

Het zijn met name de lagere inkomens en de kleine middeninkomens van grote groepen ouderen, chronisch zieken en gehandicapten die dankbaar gebruikmaken van deze aftrekpost. De AOW'er met een klein pensioen is hartstikke blij met een teruggaaf inkomstenbelasting in de zomer. Idem voor de gehandicapte of zieke met een lage uitkering. En als ze niet genoeg belasting betalen, krijgen ze toch een tegemoetkoming in de zorgkosten, omdat ze ook geen gebruik kunnen maken van de heffingskortingen. Het is een welkome financiële pleister in hun leven, dat

◀ Het schrappen van de aftrek van zorgkosten treft volgens gastschrijver Wilma van den Heuvel kwetsbare mensen.

FOTO GETTY IMAGES

GASTSCHRIJVER

Wilma van den Heuvel uit Helmond is oud-belastinginspecteur, vrijwilliger Belastingservice Senioren Brabant-Zeeland, en bestuurslid bij Wetenschappelijk Instituut 50Plus.

voor hen steeds duurder wordt. Extra wrang is dat het de bedoeling is de aftrek via de 'vrijheidsbijdrage' naar het defensiebudget te dirigeren. Maar voor deze kwetsbare groep betekent het misschien wel het laatste beetje financiële vrijheid dat ze moeten inleveren. Van nog net leven naar overleven. Heeft de politiek wel goed stilgestaan bij de verdere gevolgen van het schrappen van deze kostenaftrek voor de meest kwetsbare groepen in Nederland? Ik vrees van niet.

Onverwachte gevolgen

Weet u zelf welke gevolgen dit voor u kan hebben? Ook voor veel andere regelingen waarbij het gaat om inkomensondersteuning, dat wil zeggen rijkszondersteuning en ondersteu-

ning via gemeentelijke regelingen? Dat wil zeggen dat naast het terugkrijgen van geld via een aftrekpost in de inkomstenbelasting allerlei regelingen die afhankelijk zijn gemaakt van het zogeheten 'verzamelinkomen' in de inkomstenbelasting minder worden of vervallen. Het zijn in politiek jargon 'tweedeorde-effecten', maar ze treffen het inkomen van deze groep direct en hard in euro's, en dat kan per maand veel minder geld in de portemonnee betekenen.

Senioren Netwerk Nederland, de Landelijke Cliëntenraad, de Patiëntenfederatie Nederland en Ieder(in), de grote Nederlandse koepelorganisatie en het netwerk voor mensen met een lichamelijke handicap, verstandelijke beperking of chronische

ziekte hebben een standpuntennota hierover gemaakt. Die is te lezen op de website van Senioren Brabant-Zeeland.

Ik roep de politiek dringend op om alvorens de draconische maatregel van het schrappen van de aftrekpost voor zorgkosten vanaf 2028 door te zetten, de gevolgen voor deze groep kwetsbare Nederlanders met een smalle beurs in kaart te brengen. De geraakte regelingen zijn: huurtoeslag, zorgtoeslag, kindgebonden budget, bijzondere bijstand, eigen bijdrage Wlz, individuele inkomensvoet, collectieve zorgverzekering, meedoenregeling, stadspas, meerkostenregeling, kwijtschelding van belastingen, Valys en overige vervoersregelingen, Leergeld en Jeugdfonds.

Het eventueel schrappen van deze bezuinigingsmaatregel is geen generieke maatregel waarvan ook de 'rijken' profiteren, want zij genieten geen inkomensondersteunende maatregelen. Het schrappen van deze voorgenomen maatregel bereikt exact de doelgroep die zou moeten worden beoogd.

Kwetsbare mensen gaan van nog net leven naar overleven.

**SCHRAPPEN AFTREK
ZORGKOSTEN IN
INKOMSTENBELASTING
2028**

AOW

**AANVULLEND
PENSIOEN**

BOX 3

**ERFBELASTING
OMHOOG**

**HOGER
EIGEN RISICO**

**INTREKKEN KORTING
BUS-TRAM-METRO
OUDEREN**

**INTREKKEN KORTING
BUS-TRAM-METRO
OUDEREN**

Uit 'Een Vandaag' van 15 juli 2026

7 op de 10 ouderen boos om schrappen ov-korting: 'Ben er afhankelijk van'

- **'We moeten achter de geraniums'**
- Veel 65-plussers leven met het gevoel dat zij wel vaker de dupe zijn. "We moeten uit de auto, zijn te duur voor de zorg, moeten achter de geraniums, spaarcentjes worden extra belast", somt een panellid op.
- En, zoals een ander zegt: "Waarom worden in Nederland mensen boven de pensioengerechtigde leeftijd als paria's behandeld? Ook met deze plannen, terwijl in de landen om ons heen de gepensioneerden geëerd worden."

**SCHRAPPEN AFTREK
ZORGKOSTEN IN
INKOMSTENBELASTING
2028**

AOW

**AANVULLEND
PENSIOEN**

BOX 3

**ERFBELASTING
OMHOOG**

**HOGER
EIGEN RISICO**

**INTREKKEN KORTING
BUS-TRAM-METRO
OUDEREN**

AOW

Bedragen in miljoenen euro's (- = saldo verbeterend)

	AOW	2026	2027	2028	2029	2030	Struc.	Struc. in
51	Adres als uitgangspunt nemen in de AOW				- 6	- 17	- 290	2049
52	AOW: dubbele AHK uit referentieminimumloon			- 286	- 687	- 1.078	- 7.792	2048
53	AOW: eenmalig één jaar niet indexeren			- 1.570			0	2029
54	Individualiseren van de AOW: alleenstaanden-AOW naar 50 procent van referentieminimumloon				- 210	- 642	- 11.273	2049
55	Verhogen AOW- en pensioensleeftijd: 1 jaar hoger		2				- 2.241	2060
56	AOW- en pensioenleeftijd: 1-op-1 koppeling aan levensverwachting		2				- 2.782	2060
57	Verlagen AOW-uitkering met 10%			5	- 1.166	- 2.395	- 6.401	2033
58	Afschaffen vakantietoeslag AOW			2	- 356	- 727	- 4.144	2038
59	Vakantietoeslag AOW bij overlijden afschaffen			- 33	- 78	- 75	- 75	2030
60	Afschaffen overlijdensuitkering AOW		5	- 203	- 229	- 232	- 236	2031
61	Verhogen AOW leeftijd naar 66 jaar (Caribisch Nederland)				1	- 6	- 6	2030
62	Afschaffen keuze duurzaam gescheiden leven			- 4	- 10	- 11	- 11	2035

Oud verpleegkundige met 8000 euro PFZW pensioen

AOW	€ 20.929,00
Pensioen inkomen	€ 8.000,00
	€ 28.929,00

Inkomstenbelasting

1e schijf 35,75% over €38.883	AOW 5077 en de rest 5178	€ 10.342,00
----------------------------------	------------------------------------	--------------------

af: heffingskortingen

algemene
heffingskorting voor
AOW-er € 3.115,00

ouderenkorting € 2.067,00

alleenstaande
ouderenkorting € 540,00

heffingskorting **€ 5.722,00**

Per saldo
inkomstenbelasting en
premies
volksverzekeringen **€ 4.620,00**

ZWV-premie 4,85%
€ 1.403,00
€ 6.023,00

Netto inkomen **€ 22.906,00**

Werkende

Salaris **€ 28.929,00**

Inkomstenbelasting

1e schijf 35,75% over €38.883	AOW 5077 en de rest 5178	€ 10.342,00
----------------------------------	------------------------------------	--------------------

af: heffingskortingen

algemene
heffingskorting voor
werkende € 3.115,00

arbeidskorting € 5.364,00

heffingskorting **€ 8.479,00**

Per saldo
inkomstenbelasting en
premies
volksverzekeringen **€ 1.863,00**

ZWV-premie door
werkgever betaald **€ 0,00**
€ 1.863,00

Netto inkomen **€ 27.066,00**

NETTO VERSCHIL

€ 4.160,- per jaar

€ 347,- per maand

**SCHRAPPEN AFTREK
ZORGKOSTEN IN
INKOMSTENBELASTING
2028**

AOW

**AANVULLEND
PENSIOEN**

BOX 3

**ERFBELASTING
OMHOOG**

**HOGER
EIGEN RISICO**

**INTREKKEN KORTING
BUS-TRAM-METRO
OUDEREN**

AANVULLEND PENSIOEN

Hein de Kort in het
FD van 5 aug. 2026

**Ongeveer 40% verschil
tussen mannen en
vrouwen in NL**

**Op een na hoogste
pensioengat (na MALTA)
in de EU.**

“Nederland heeft momenteel de op één na de grootste pensioenkloof tussen mannen en vrouwen binnen de Europese Unie. Hoe beoordeelt het kabinet het risico dat de invoering van de Wet toekomst pensioenen, waarbij pensioenopbouw sterker afhankelijk wordt van daadwerkelijk ingelegde premies, bestaande verschillen tussen mannen en vrouwen verder kan bestendigen of vergroten, gezien het feit dat vrouwen vaker in deeltijd werken en vaker loopbaanonderbrekingen kennen vanwege zorgtaken?”

Daarbij werd aangegeven dat deze kloof vooral samenhangt met verschillen in arbeidsdeelname: vrouwen werken gemiddeld vaker in deeltijd, verdienen gemiddeld minder en bouwen daardoor minder aanvullend pensioen op. De regering stelde echter dat deze problematiek vooral voortkomt uit arbeidsmarkt- en maatschappelijke factoren en niet primair uit de pensioenwetgeving.

Lisa Loeb: “Fopfeminisme.”

Zij stelt dat het vaak wordt voorgesteld alsof vrouwen vrij kiezen voor deeltijdwerk, maar dat die keuze volgens haar wordt gevormd door factoren zoals de verdeling van zorgtaken, verlofregelingen en de inrichting van de arbeidsmarkt.

“Deelt de regering de opvatting dat een regeling die formeel neutraal is, maar in de praktijk groepen die vaker zorgtaken verrichten structureel nadeliger raakt, kan leiden tot indirecte discriminatie? Hoe heeft de regering bij de totstandkoming van de Wet toekomst pensioenen getoetst of de nieuwe systematiek voldoet aan het gelijkebehandelingsrecht, mede gelet op de bestaande pensioenkloof tussen mannen en vrouwen?”

Actueel!

De petitie voor eerlijke pensioencompensatie, “Een eerlijke pensioenovergang” van Tycho Verheul.

De compensatie voor de overgang naar de nieuwe Wtp lopen 40 plussers die op het moment van overgaan (“invaren”) niet meer in dienst zijn mis. Gevolg tot tienduizenden euro’s minder in het pensioenvermogen.

Aanbieding 8 september 2026 in de Tweede Kamer.

Teken de petitie

**SCHRAPPEN AFTREK
ZORGKOSTEN IN
INKOMSTENBELASTING
2028**

AOW

**AANVULLEND
PENSIOEN**

BOX 3

**ERFBELASTING
OMHOOG**

**HOGER
EIGEN RISICO**

**INTREKKEN KORTING
BUS-TRAM-METRO
OUDEREN**

BOX 3

Nieuwe box 3-bijtelling voor vastgoed kan onrechtvaardig uitpakken voor beleggers en eigenaren van een vakantiehuis, waarschuwt expert. © ANP

Kopzorgen om 'rare' box 3-bijtelling voor vastgoed: 'Dit voelt voor heel veel mensen oneerlijk'

AMSTERDAM - De bijtelling waarmee mensen met vastgoed in box 3 vanaf 2028 te maken krijgen, dreigt gestoeld te worden op onjuiste uitgangspunten. Vanaf 2028 betalen vastgoedbeleggers en mensen met een vakantiehuisje daardoor belasting als hun pand leegstaat of als ze het zelf gebruiken, maar die bijtelling staat mogelijk ver weg van de realiteit.

- Voor het eigen gebruik huurwaarde van 3,35%.
- Maal 36 % tarief is 1,2 % van de waarde van de vakantiewoning.
- Bijv. bij waarde 200.000 euro 2.400 per jaar box 3 belasting betalen
- Toeval?
- Liquiditeitsproblemen bij AOW en klein pensioen

**Vermogensaanwasbelasting
over aandelen.**

Belasting over de waardeestijging.

36%

Pas op met box 3.

Als het geld niet bij de minister van Financiën binnenkomt, compenseren in het “bredere vermogensdomein.”

Via de achterdeur als alternatief: onder andere hoger eigenwoningforfait. Laat dat nou net in het verkiezingsprogramma 2025 van D66 en PRO staan.

Het ene fictieve rendement wat teruggefloten wordt, wordt vervangen door het verhogen van een ander fictief rendement: hogere huurwaarde. En dat kan aantikken.

**SCHRAPPEN AFTREK
ZORGKOSTEN IN
INKOMSTENBELASTING
2028**

AOW

**AANVULLEND
PENSIOEN**

BOX 3

**ERFBELASTING
OMHOOG**

**HOGER
EIGEN RISICO**

**INTREKKEN KORTING
BUS-TRAM-METRO
OUDEREN**

ERFBELASTING OMHOOG

Analyse EW van het onderzoek van het CPB. Het CPB verwordt tot peilingbureau? De meerderheid van het columnistengilde greep dat meteen aan om te roepen wat ze altijd al roept: zie je wel .

Juist de gegoede, progressieve, ooit-ervende klasse roept het hardst om een hogere erfbelasting.

De erfbelasting krijgt iets van een aflat, de geldelijke gift aan de Rooms-Katholieke Kerk waarmee je vroeger je zonden kon afkopen.

De echte oplossing is niet een hogere erfbelasting. Het ligt veel moeilijker. Hoe hervormen we de overheid, vooral het onderwijs en de jeugdzorg, zodat iedereen een kans krijgt? Doen alsof een hogere erfbelasting dit soort ongelijkheid wegpoetst, is symboolpolitiek. Of eigenlijk: aflatpolitiek.

Column

Ⓣ Martin Visser: hoezo extra belasten? Erfenisgolf van babyboomers verkleint ongelijkheid juist

“Zou het CPB zijn eigen analyse uit 2019 nog kennen? Toen er geen ronkende en misleidende koppen op onderzoeken werden gezet. Opmerkelijk genoeg concludeerde hetzelfde CPB destijds dat erfenissen de ongelijkheid niet vergroten.”

**SCHRAPPEN AFTREK
ZORGKOSTEN IN
INKOMSTENBELASTING
2028**

AOW

**AANVULLEND
PENSIOEN**

BOX 3

**ERFBELASTING
OMHOOG**

**HOGER
EIGEN RISICO**

**INTREKKEN KORTING
BUS-TRAM-METRO
OUDEREN**

**HOGER
EIGEN RISICO**

Niet alle maatregelen zijn van invloed op het verhogen van de efficiëntie in de zorg of het afnemen van de zorgvraag, maar hebben eenvoudig als doel om de lasten van de overheid naar de burger te verschuiven.

Het verhogen van het eigen risico is een voorbeeld van een maatregel die voornamelijk wordt ingezet als opbrengst voor de schatkist, goed voor zo'n 1 miljard per jaar. Met de maatregel wil de aankomende regering geld vrijspelen voor andere uitgaven zoals defensie. (...)

Zorgmijding kan op termijn alsnog leiden tot hogere zorgkosten, wanneer eenvoudige aandoeningen onbehandeld blijven en verergeren.

VRAGEN?

Rendement en kapitaaldekking, hoe nu verder?

Jelle Mensonides

Kernboodschap

01

Beloftes

De pensioenbeloftes van WTP worden niet waargemaakt.

02

Rendement

Financiële markten zijn cyclisch en bij lifecycle beleggen botst dat!

03

Structuur

Nederland kent een zeer centralistisch georganiseerd pensioentoezicht.

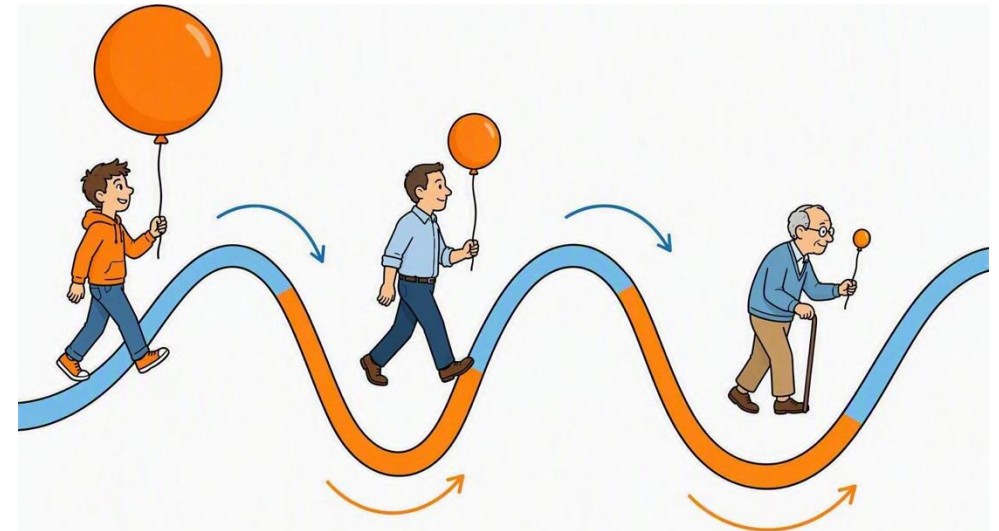
Van collectief naar lifecycle beleggen

Lifecycle beleggen:

- minder risicovol beleggen bij ouder worden.
Logisch vanuit individuele positie.
- Niet logisch vanuit continuïteit pensioenfondsen waarbij deelnemers marktrisico's kunnen delen.
→ levert meer rendement!

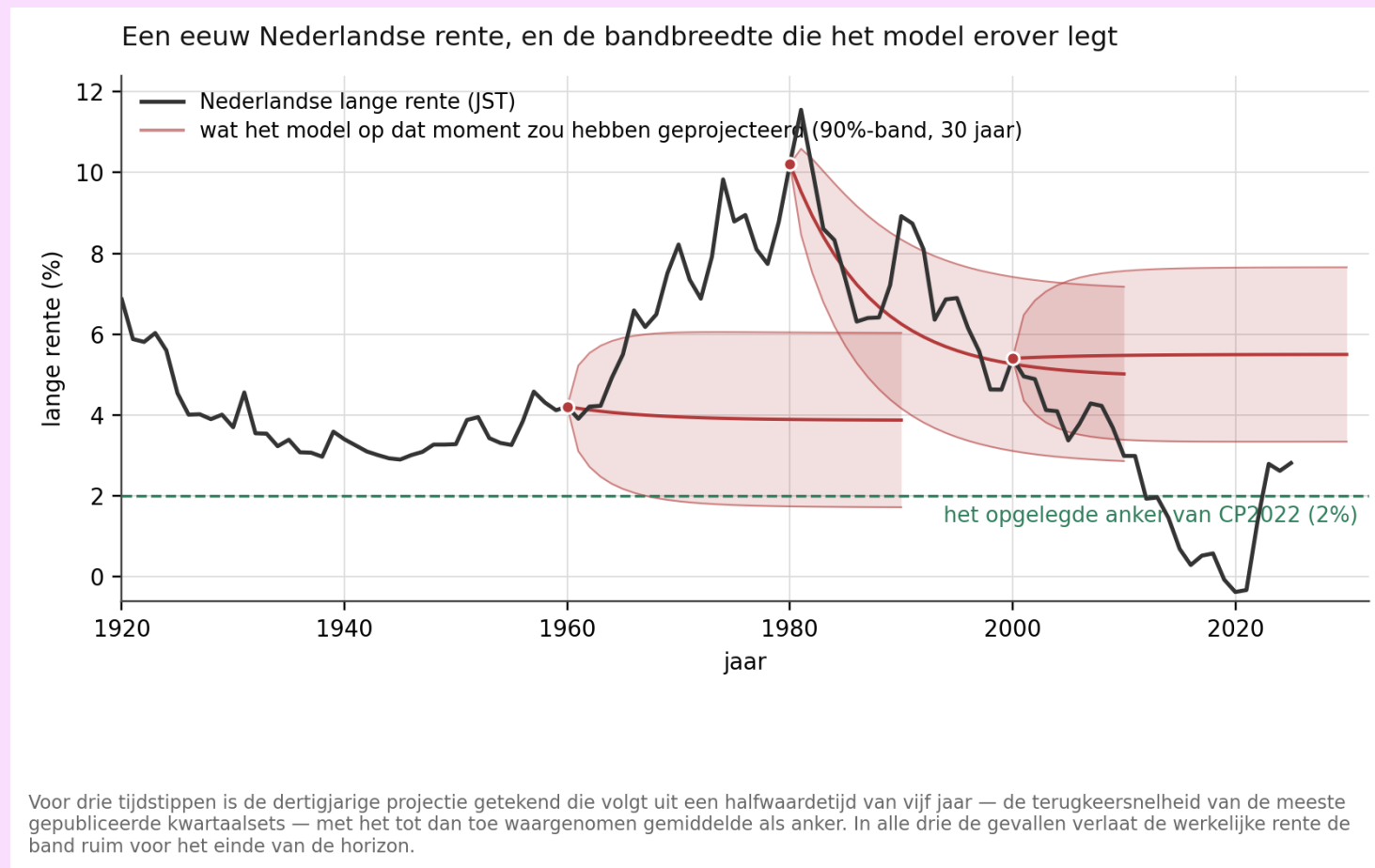
Lifecycle kan in conflict komen met de financieel economische cycli. Dat geeft geluk- en pechgeneraties.

- Beleggingsrisico's liggen nu bij de deelnemer en niet bij het pensioenfonds.

Zijstap: Scenarioset DNB

- Scenariosets spelen een dominante rol bij pensioenfondsen (invaren, premies en koopkracht, netto profijt).
- Commissie Parameters 2022 heeft gesteld dat de rente en inflatie op langere termijn naar 2% gaan (afgeleid van periode 2000-2020).
- Dat betekent een reële rente van 0%.
- Dat kapitaal niets oplevert qua koopkracht.
- *Ondertussen worden deelnemers gedwongen in het renteproduct dat beschermingsrendement heet, deel te nemen!*

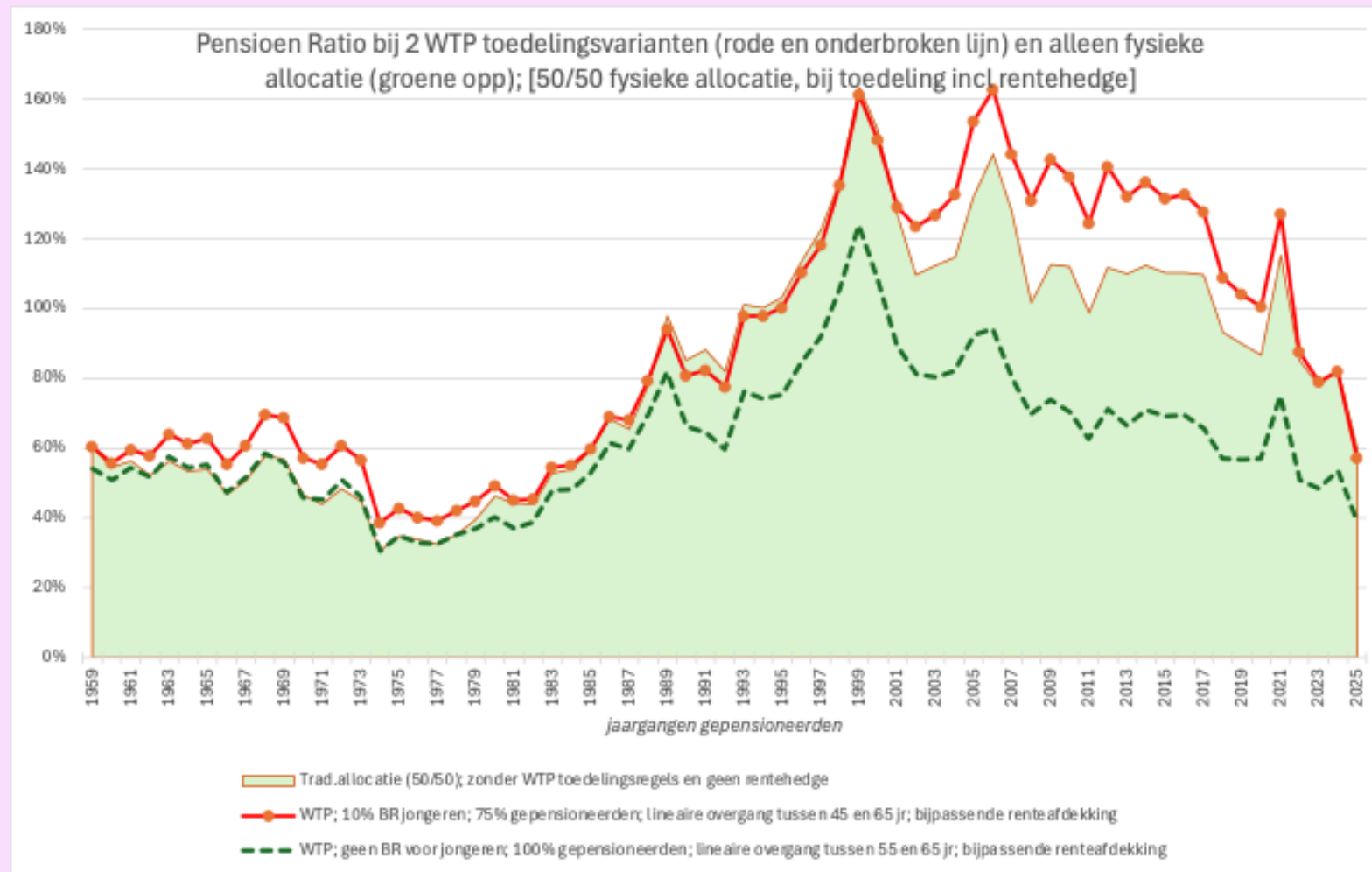

Illustratie methode CP vanaf 1920

Backtesting vanaf 1920 met 67 opeenvolgende pensioengeneraties
(solidair contract, geen Solidariteitsreserve)

Conclusie: Economische cyclus bepaalt hoogte pensioen.
Lifecycle in DC levert geluk- en pechgeneraties op.

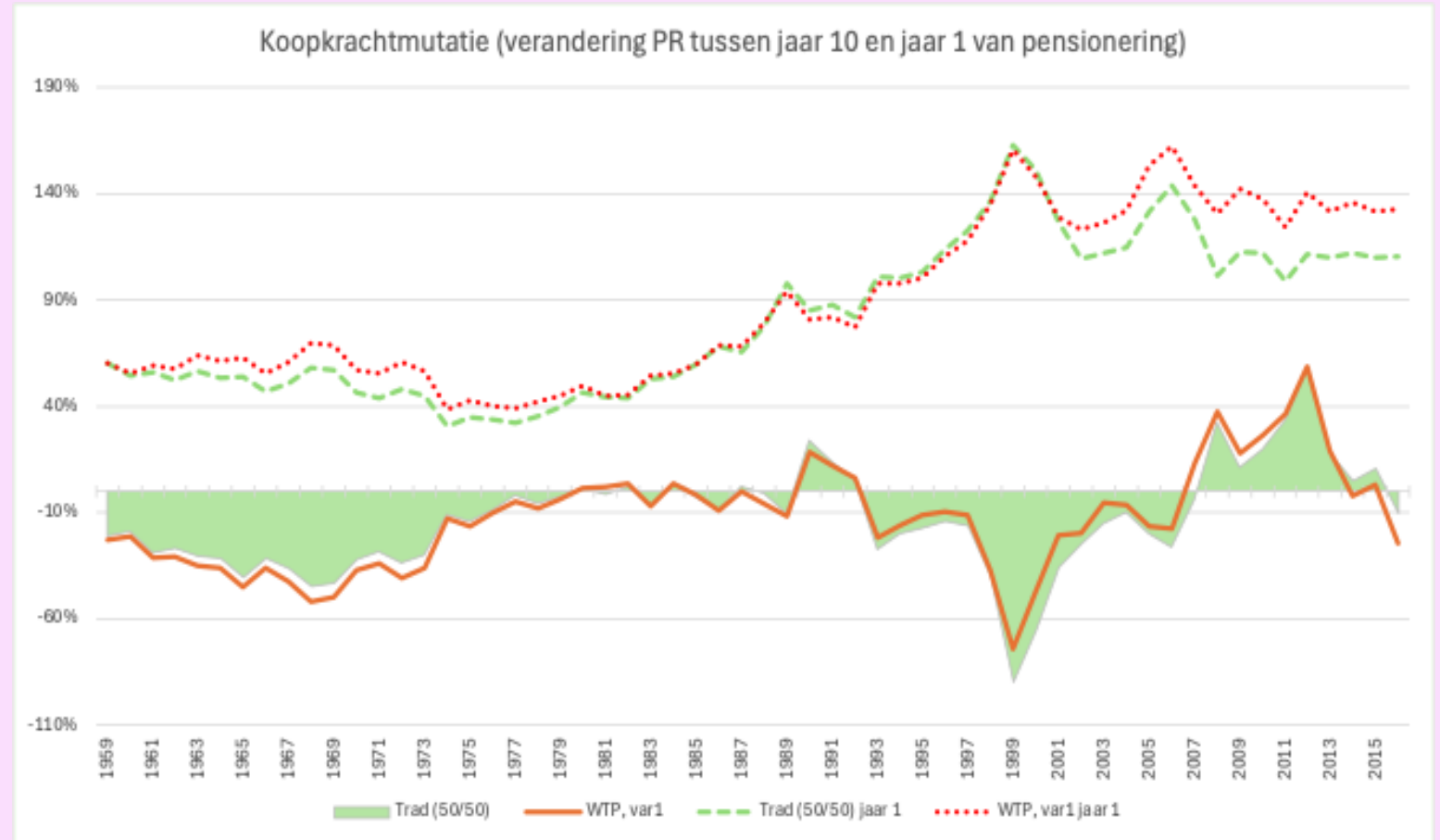
- Rode lijn BR 10% voor jongeren en 75% voor ouderen. Stippellijn geen BR jongeren, maar 100% ouderen. Groene vlak: geen toedelingsregels WTP, gewoon 50% aandelen en 50% obligaties, zonder rente-afdekking.
- Beleggingen (alle varianten) volgen markten minus kosten (0,4%)

Pensioen Ratio: verhouding pensioen tov laatste loon. Eerste generatie start in 1959 na 40 jaar werken; laatste generatie is van 2025. Pensioen wordt bepaald door kapitaal en rente op pensioendatum.

Jaar 10 van pensionering tov startpensioen. Alleen variant 1 en de 50/50 basisvariant.

- Er zijn omstandigheden dat pensioenresultaat (PR) meer 50% kan terugvallen in 10 jaar.
- Nu is dat minder erg met een hoge start van 150% van je laatste loon dan wanneer PR laag is bij start en je terugvalt naar 20% na 10 jaar pensioen.
- Deelnemers weten niet wat hen te wachten staat.
- Deze uitkomsten leveren een onmogelijke taak voor het pensioenfondsbestuur op!

Toelichting: Zie vorige slide; PR is hier gekoppeld aan het lopende loon, ook na pensionering. Pensioen wordt elk jaar van pensionering bepaald door aanwezige kapitaal en rente en levensduur

Conclusies koopkracht DNB notitie (dec 2025)

DNB koopkrachtnotitie van december 2025:

- De scenarioset van DNB kent geen specifieke tijdpaden voor de deelnemers.
- Levert alleen een overzicht voor een pensioenfonds met 50% beschermingsrendement en de rest overrendement. Dit is geen WTP!
- DNB vergelijkt jaar 1 (pensionering) met jaar 20 want dan is de scenarioset min of meer uitgetrild
- De meeste gepresenteerde varianten zijn sigaar uit eigen doos.

- De zuivere DC regeling komt bij DNB na 20 jaar op een reëel verlies van 13% en in het pessimistische scenario zelfs op ruim 45%.
- De meest herverdelende variant levert nauwelijks iets op.

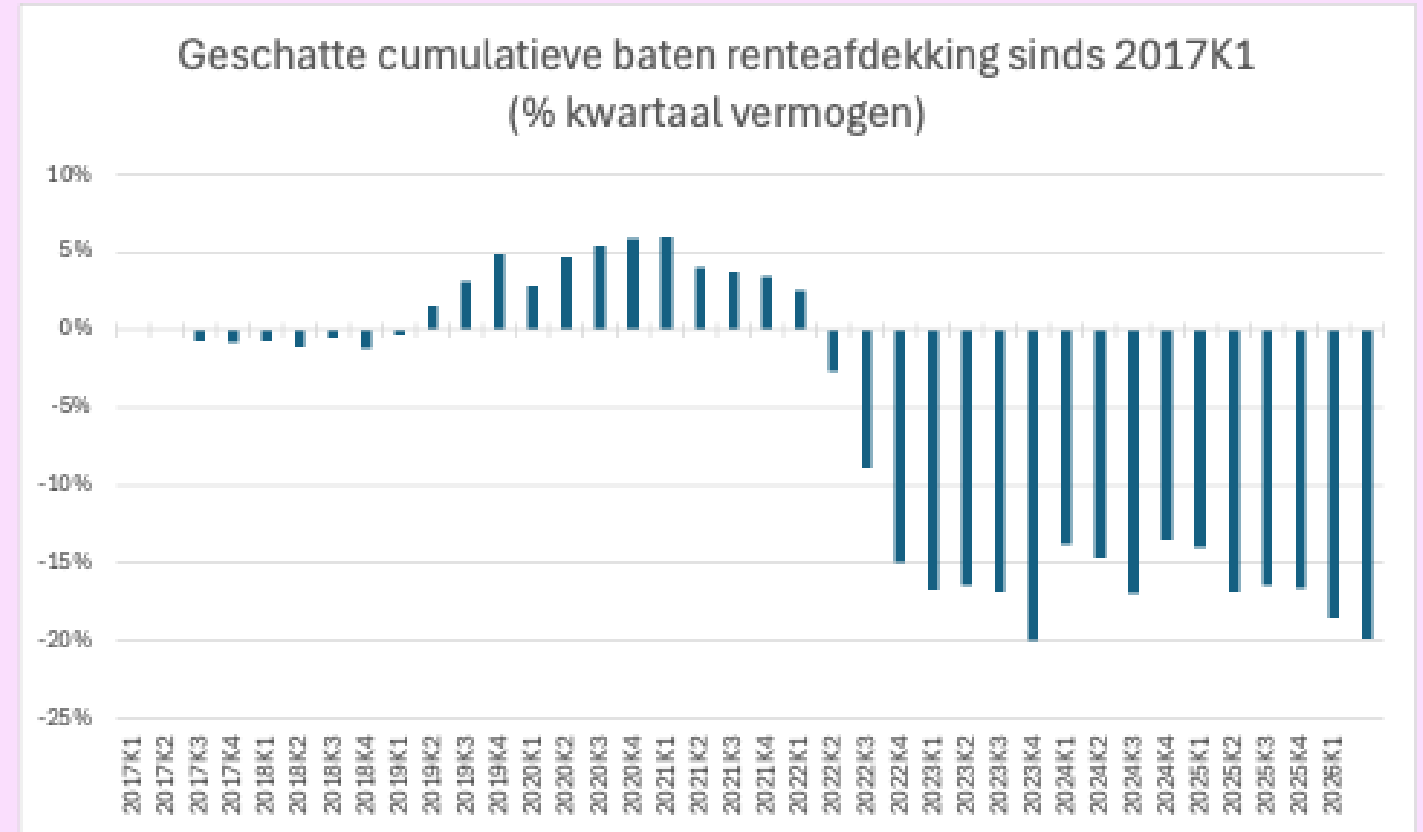
Inflatie is de grootste bedreiging van kapitaaldekking. De uitkomst van DNB illustreert dat WTP niet koopkrachtig is.

- Maar dat hadden we in de backtesting ook al gezien
- Wat zeggen de kamerleden die voor de wet hebben gestemd met dit soort uitkomsten?

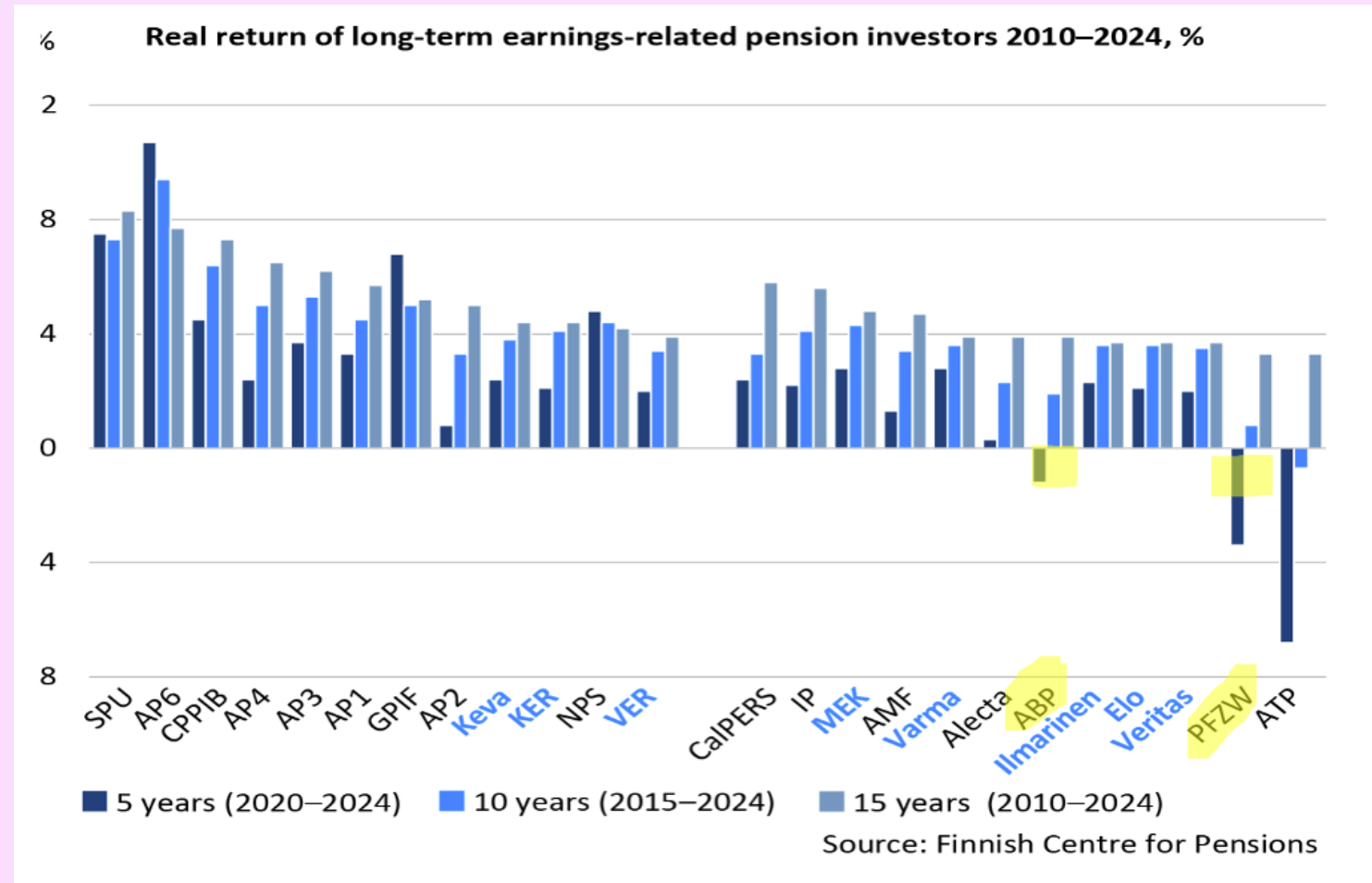
Rente-afdekking

- Pensioenen kunnen renterisico afdekken of voor eigen risico rekening nemen.
In beide gevallen moet je wel consequent blijven. Dat is niet gebeurd.
- De totale renteafdekking heeft sinds 2017 per saldo sectorbreed 20% van het vermogen gekost, mede door de verhoging van de rentehedge bij zeer lage rente^{*)}.
- Dit verlies gaat ten koste van de indexatieruimte en van het vermogen dat bij invaren wordt verdeeld.
- Het is niet voor niets dat de Nederlandse pensioenfondsen internationaal met hun rendement slecht scoren (zie volgende slide).

^{*)} de pensioenfondsen die voor 2017 hun renteafdekking goed hadden geregeld hebben daarvoor een positief resultaat gehad.
Dit betreft echter een beperkt aantal kleinere fondsen zodat de sector als totaal op duidelijk verlies staat.

Internationale rendementsvergelijking

Wie bepaalt wat een pensioenfonds mag doen?

Toezicht op de pensioensector is sterk centralistisch ingericht:

- waarbij het soms lijkt alsof de toezichthouder op de stoel van het pensioenfondsbestuur zit.

Advies Commissie Parameters speelt een veel te dominante rol.

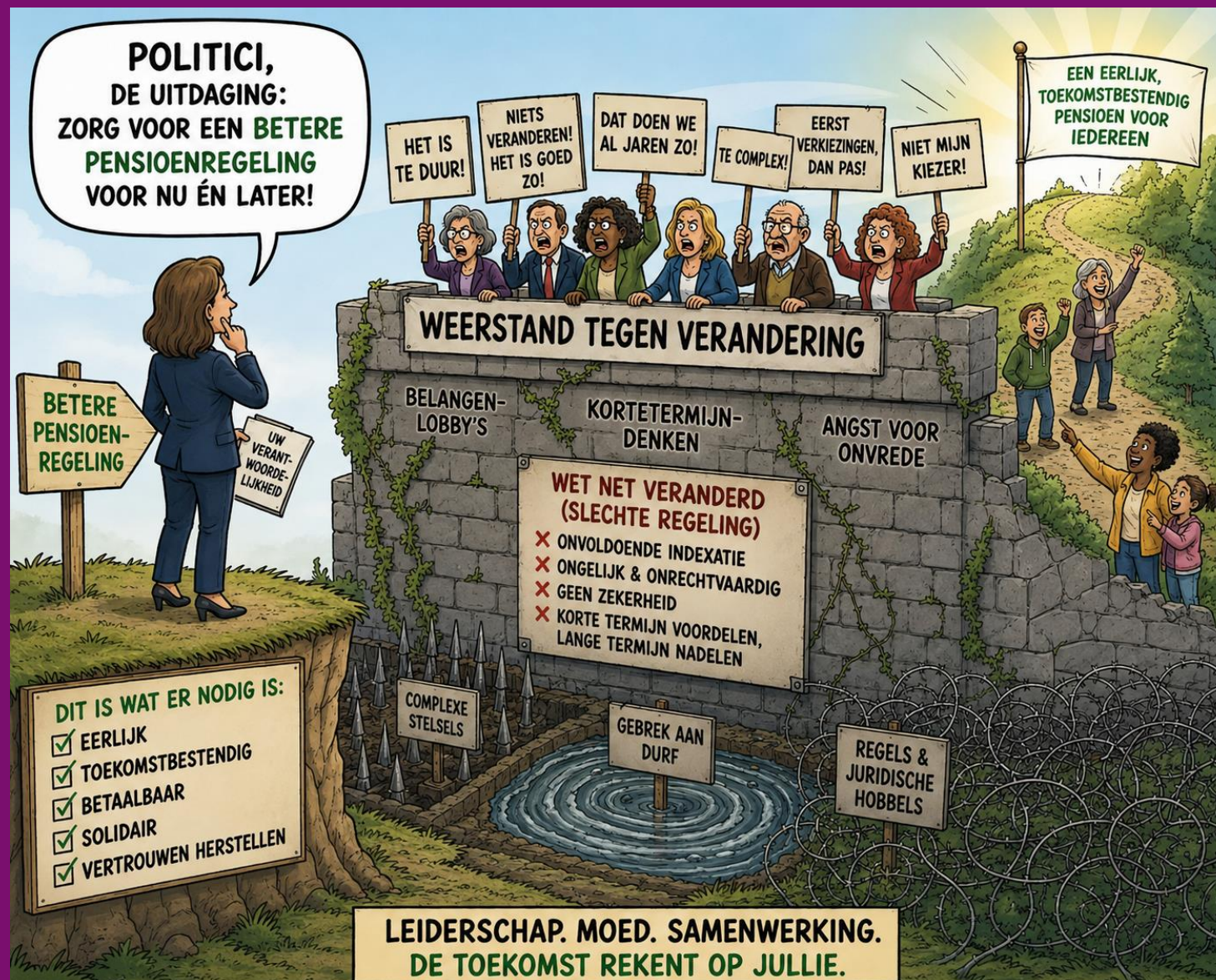
- Oorspronkelijk opgezet om gelijke veronderstelling voor een UPO te maken, is het uitgegroeid tot een dominant systeem waaraan de sector veel moeten toetsen.
- Grote betrokkenheid toezichthouder (via participatie in CP en via de kwartaalscenario's).

CP lijkt instrument te zijn van wetgever en toezichthouder om de pensioenfondssector in de klem te houden.

- Countervailing druk ontbreekt.
- Pensioenfondsbestuurders zijn uitvoerders met de handen op de rug.

Discussiepunten

1. De ketenafhankelijkheid binnen de pensioensector is groot door complexiteit, politieke ipv actuariële gedomineerde besluitvorming.
2. Pensioenfondsbestuurders moeten aanspreekbaar worden op hun resultaten.
3. Governance positie van sociale partners in pensioenfondsbesturen moet ter discussie worden gesteld.
4. Afschaffing van de Commissie Parameters ligt voor de hand.
5. Integratie van monetair toezicht en pensioenfondstoezicht bij DNB moet worden heroverwogen.
6. Verplichtstelling komt onder WTP onder grote druk.
7. Mijn stelling: WTP zal een korter leven zijn beschoren dan FTK!

Koopkracht in het nieuwe stelsel

Bas Werker

*Netspar is een kennisnetwerk, zonder eigen inhoudelijke standpunten.
Wetenschappers spreken altijd op persoonlijke titel.*

- **Waar hebben we het over?**
- **Koopkracht tijdens de transitie**
- **Koopkrachtbehoud in ELK pensioenstelsel**
- **Koopkrachtbehoud onder de Wet toekomst pensioenen met name uitkeringsfase solidaire premieregeling (SPR)**

Waar hebben we het over?

Met “koopkracht” bedoelen we wat je kunt kopen met je pensioen

- inflatie holt koopkracht uit
- 2% inflatie betekent 2% minder kunnen kopen

Merk op

1. AOW geïndexeerd
2. belasting- en toeslagenmaatregelen spelen er altijd doorheen
3. consumptiebehoeften variëren tussen groepen en individuen

Deze presentatie: koopkrachtbehoud voor 2^e pijler pensioen

Koopkracht tijdens de transitie

Tijdens transitie hebben veel fondsen “invaarbonus” toegekend
een verhoging groter dan in andere jaren

Dit is onderdeel van een “evenwichtige” overgang

- wetgever heeft kaders vastgesteld
- ondergrens op pensioenvermogen toe te delen aan elke deelnemer
- sociale partners hebben daarboven discretionaire bevoegdheid
- ... als het maar “evenwichtig” is

Beleidskeuze, geen wetenschappelijke vraag

Is de invaarbonus genoeg?

Voor gepensioneerden leidt de invaarbonus tot een verhoging van de pensioenuitkering

deze is niet permanent (zie later)

“Genoeg” is een subjectief begrip

In het debat lopen definities door elkaar

- ✓ de uitkering is hoger dan de laatste uitkering onder oude stelsel
- ✓ de uitkering is hoger dan wat deze onder het oude stelsel zou zijn geweest
- ? de uitkering is (eindelijk) gelijk aan de (vermeende) belofte

Koopkrachtbehoud in ELK pensioenstelsel

- Het regelmatig verhogen van (ingegane) pensioen kost geld
- Dat geld moet ergens vandaan komen

Spoiler:

“Koopkrachtbehoud in pensioenen kan, maar is nooit gratis”

Wie betaalt verhogingen uitkeringen gepensioneerden?

1. Gepensioneerden beginnen met een lagere pensioenuitkering
2. Gepensioneerden lopen risico op verlagingen
 - a) “redelijke” kans op “overzichtelijke” verlaging
 - b) “kleine” kans op “forse” verlaging
3. Werkende deelnemers betalen verhogingen van gepensioneerden

Driemaal ‘nee’? Dan ook **nooit** verhogen

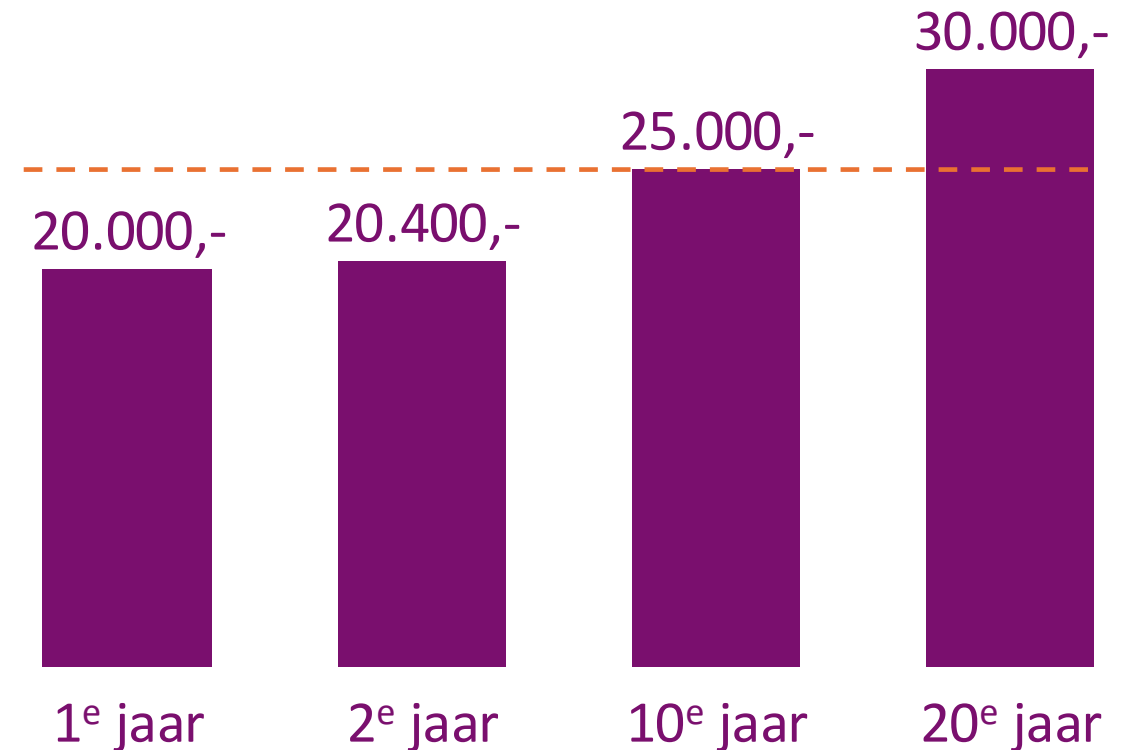
1. Lagere startuitkering

Stel dat, op basis van pensioenvermogen, een jaarlijkse (gelijkblijvende) uitkering van 25.000,- verstrekt kan worden

Alternatief: elk jaar 2% stijging

1 ^e jaar	20.000,-
2 ^e jaar	20.400,-
10 ^e jaar	25.000,-
20 ^e jaar	30.000,-

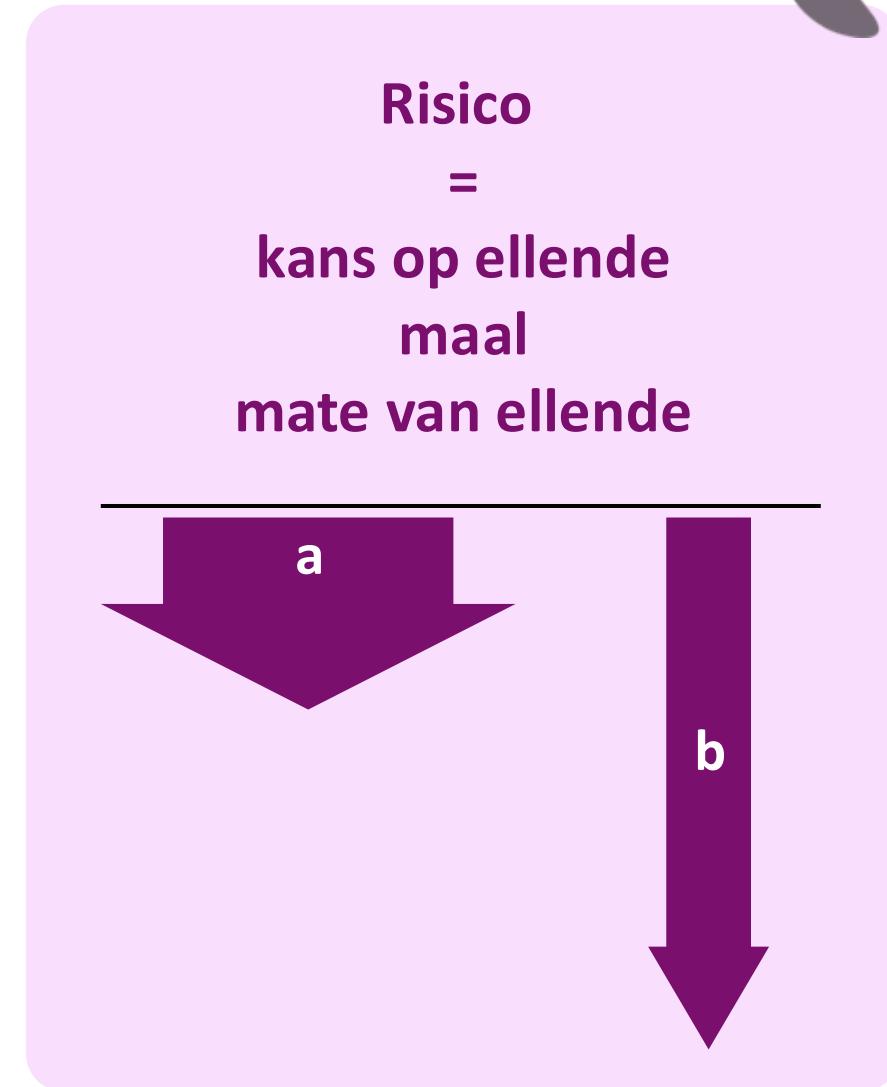
Instrument: projectierendement

2. Risico op verlagingen

- Neem risico in de uitkeringen
- Dat betekent altijd ook risico op verlagingen
- Dat kan in twee vormen
 - a) “redelijke” kans op “overzichtelijke” verlaging
 - b) “kleine” kans op “forse” verlaging

Instrument: beschermings- en overrendementen

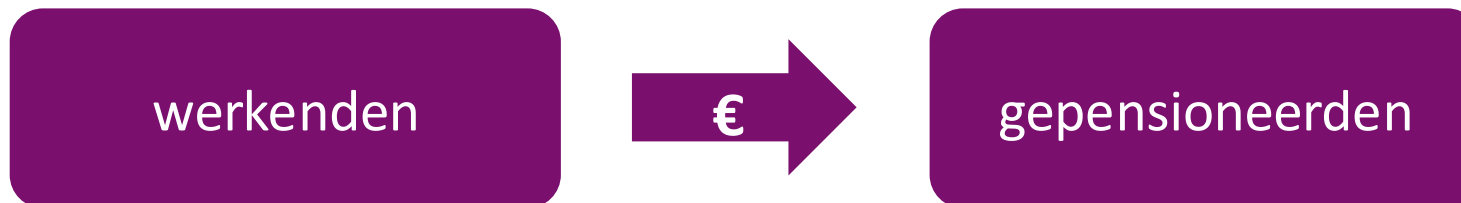

3. Werkenden betalen indexatie gepensioneerden

- Omslagement
- Vergelijkbaar met doorsneesystematiek

Nu niet: jong-werkenden → oudere werkenden,
maar: alle werkenden → gepensioneerden

Instrument: solidariteitsreserve

Wat kiest u?

1. Lagere startuitkering

2. Risico op verlagingen

- a) “redelijke” kans op “overzichtelijke” verlaging
- b) “kleine” kans op “forse” verlaging

3. Werkenden betalen verhogingen (omslag)

4. Gepensioneerden hoeven geen indexatie te krijgen

Koopkrachtbehoud onder de Wet toekomst pensioenen

- De Wet toekomst pensioenen bevat diverse mogelijkheden om koopkrachtbehoud vorm te geven en er lopen nog onderzoeken
- De keuze is aan sociale partners/pensioenfondsen
- Maar, serieuze indexatie kost **altijd** serieus geld

Wat doen fondsen?

- **Sociale partners kiezen veelal voor indexatie gefinancierd uit**
 - 2b) “kleine” kans op “forse” verlaging
 - 3) werkenden betalen voor verhogingen gepensioneerden
- **Exacte verhouding verschilt per fonds en er zijn uitzonderingen, maar dit is de overheersende keuze**
- **Vraag uw fonds naar hun keuzes**

2b) “Kleine” kans op “forse” verlaging

Vaak schermen fondsen met “kleine” kans ...
maar, dat is “kans per jaar”

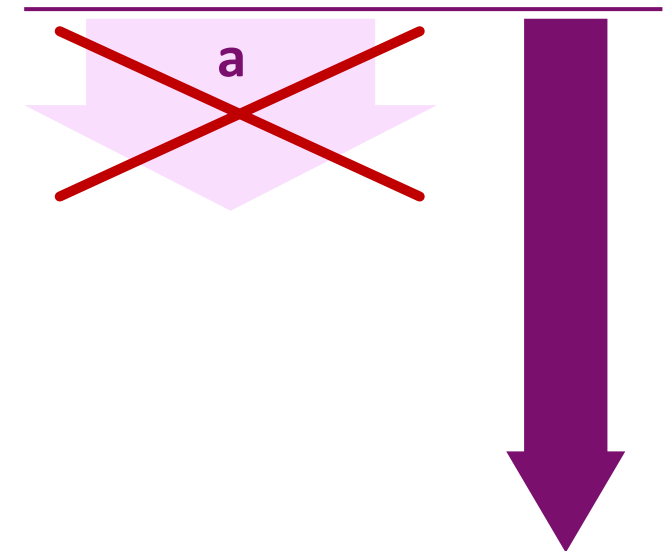
2% kans per jaar →

kans van 1 op 3 dat een gepensioneerde het meemaakt ...

Verlagingen kunnen “fors” zijn

ABP/PFZW: 15% of meer

Serieuze indexatie kan alleen met serieus risico

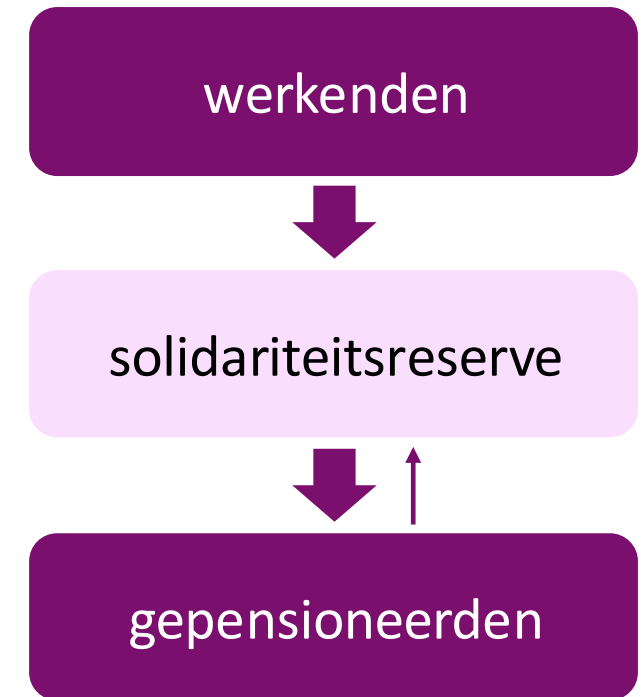

3) Werkenden betalen voor verhogingen gepensioneerden

Solidariteitsreserve “beschermt” ingegane uitkeringen
maar niet altijd, zie vorige slide

**Solidariteitsreserve veelal gevuld (na transitie) uit
positieve overrendementen**
maar die komen met name van werkenden

**Gepensioneerden dragen (na transitie) niet materieel bij
aan solidariteitsreserve**
volledige bescherming betekent 100% overrendement
afomen, maar wet staat maar 10% toe

Koopkrachtbehoud
in pensioenen kan,
maar is **nooit** gratis

50
PLUS

WETENSCHAPPELIJK INSTITUUT

BEDANKT VOOR UW AANDACHT